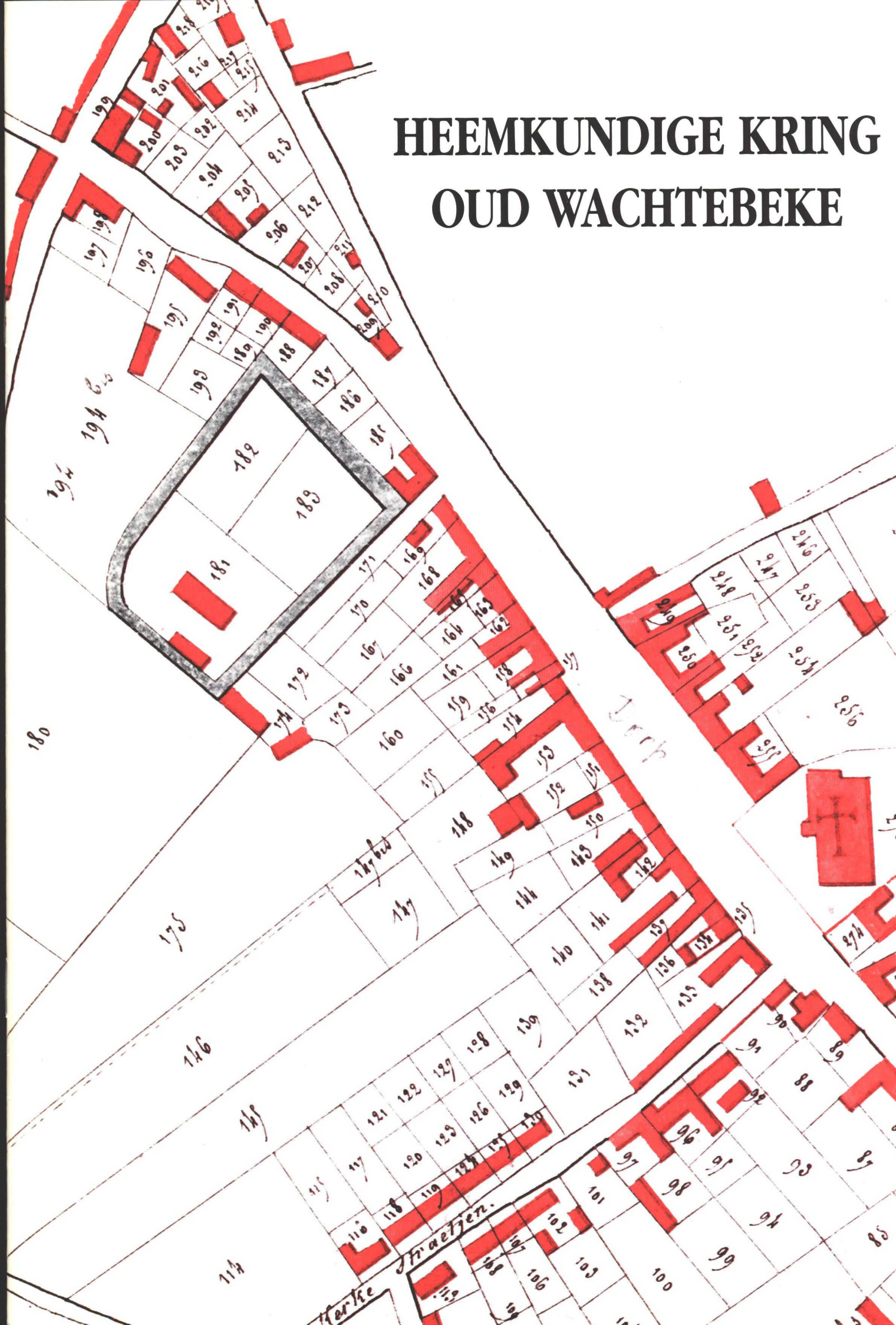

HEEMKUNDIGE KRING OUD WACHTEBEKE

Elke auteur is verantwoordelijk voor zijn bijdragen.

Verantwoordelijke uitgever:

Paul Hesters, Stationsstraat 165, 9185 Wachtebeke, tel. (09) 345 04 63

*“Zo ook, wanneer gij deze dingen ziet,
weet dan dat het nabij is, ja voor de deur staat”*

Marcus 13, 29

Wij hebben inderdaad “Het ding” gezien
Waarde Heemvrienden,
namelijk “Den Privilegiencouffre van den Vier Am-
bachten” en nog wel zowat een jaar lang in de hal van het
Gemeentehuis, vastgeketend aan de muur. Erboven het
kader met de nodige uitleg. Wij hebben dienzelfden
Couffre op de Zaterdag van de kermis losgemaakt om
hem over te brengen naar Sas Van Gent, waar hij zal te
bewonderen zijn voor de duur van ene jaerschaere.
Uiteraard ging ook dit afscheid met de nodige omhaal
gepaard. Nadat voor de Raadsheren van de Keure
verzamelen werd geblazen in Davidsemeuln trok men
op naar het Gemeentehuis. Met enige plichtpleging werd
de Couffre van zijn ketenen ontdaan. Voor het Gemeen-
tehuis was een driepoot opgesteld waaraan een authen-
tieke waag uit 1736 werd opgehangen, bereidwillig ter
beschikking gesteld door Museum Moervaartstede.
Hierop werd dan de Couffre gewogen. Daaruit bleek dat
eikenhouten kist met inhoud exact 247 “ponden mo-
derne” ofte 123,5 kilo woog. Vier, tot de tanden gewa-
pende soldeniers, zetten daarop het zware ding op de kar,
waarna de tocht ten afscheid kon beginnen . Gezapig
paard en kar van Gilbert Van Beneden volgend, trok de
hele stoet naar de Moervaart. Met enig omzichtig
gemanooeuvreer werd de Couffre aan boord van een boot
gehesen. Met zo’n 50 genodigden voer men naar de
grens. Onderwijl konden de meereizenden zich laven en
enkele broodjes nuttigen zodat amper tijd overbleef om
de mooie natuur te bewonderen. En een uniek mooie
groene natuur met een onvermoede verscheidenheid aan
fauna en flora is er hier nog in overvloed, maar dat zie je
pas als je in een gezapig tempo over het water glijdt.
Zelfs de industriereuzen langs het zeekanaal bieden een
mildere aanblik. Gewis een totaal andere ervaring dan
met de auto over de wegen loeien. Tevreden en stipt op
tijd bereikten wij de grenspost, waar een meute aan
pleziervaartuigen ons opwachtte. Zoals de traditie het
wil werd de Couffre aan land gebracht en door de 4
Baljuws, ofte Burgemeesters, over de grens gezet.
Omdat van dan af onze Nederlandse vrienden de zaak
overnamen werd de Couffre op een Nederlandse tjalk
geplaatst, bewaakt door de soldeniers onder het waak-

zaam oog van de Baljuws. De meegevaren genodigden
zochten terug hun heil op het Directievaartuig van Dhr.
Van Geyn en heel het escorte voer naar Sas Van Gent.
Omdat de “Keuredag” samenviel met het “Schepen-
trekkersfestival” werd de tjalk op het einde van de rit
door mankracht getrokken; een gepaste verwijzing naar
de gebruiken in vroeger tijden. Bij het aanmeren in de
jachthaven stond de Showband Sas Van Gent ons op te
wachten. In stoet trokken wij toen naar de tent op het
marktplein. In een zeer verzorgde ceremonie werd de
overdracht van de Couffre in de verf gezet. Dat het
intussen buiten water goot was wel een ramp voor de
vele kraampjes op het plein maar wij zaten lekker bin-
nen, de hemel dankend dat het tijdens de boottocht
lekker droog en zonnig gebleven was. Nadien was het

wel even spurten naar het Gemeentehuis waar de Couffre aan de muur werd vastgeklonken. Met een mooi verzorgde receptie, enige speeches, en een gelegenheidsaandenken, werd deze schitterend geslaagde dag besloten; de zorg voor de Privilegiëncouffre in goede handen wetend. Voor de raadsheren en enkele bestuursleden van de deelnemende Heemkringen werd de dag besloten met een uiterst lekker feestmaal in "De Royal", wachtend wat Zelzate er volgend jaar van terecht brengt. Nu de zorg voor de Couffre van de baan is, kunnen wij onze aandacht ten volle wijden aan de "Safarkensmarkt" op zondag 9 augustus. Wij prijzen ons gelukkig alsnog over onze oude vertrouwde plaats in het "Kinderwelzijn" te beschikken. Even zag het er beroerd uit want hier moest het nieuwe politiecommissariaat komen. Met al het getouwtrek rond de fusie van Rijkswacht en Politie is het project op de lange baan geschoven en kunnen wij alsnog onze stand opbouwen. Met al dit hebben wij echter geen Dhustbier gebrouwen en zoeken wij nog naar een waardig alternatief. In elk geval zijn er Wabeekse boterspekken en een stand van onze uitgaven,

Weging van den Privilegiëncouffre

waarop de luxe-uitgave van ons Jaarboek ongetwijfeld hoge ogen zal gooien. Reden te over dus om even halt te houden aan onze stand. Er is trouwens nog meer nieuws te rapen betreffende onze Heemkring, maar dat is iets voor ons volgend blad vindt de Kringvoorzitter

Cesar DAVID

STAAT VAN ONZE BEVOLKING

OVERLIJDENS 12 DECEMBER 1997 TOT 20 JUNI 1998

Gent 08/12/1997

VAN DE WALLE MICHEL PRUDENT, geb. Zelzate 09/06/1952, echtg. Noët Jeannine Marie, zoon van Marcel Irma en Simona Roelandt, Papdijk 20, 45j.

Wachtebeke 13/12/1997

DE LAENDER REMI WILLEM, geb. Zaffelare 24/06/1913, echtg. Alma L'Ecluse, zoon van Livinus en Julia van Damme, Stationsstraat 231, 84j.

WACHTEBEKE 20/12/1997

MICHIELS ALBERTUS JOANNES, geb. Wachtebeke 27/09/1916, echtg. Hortansia Slowack, zoon van Alfred Albert en Elodia De Caluwé, Axelsvaardeken 21, 81j.

GENT 22/12/1997

VAN DER EEDT MARIA EUGENIA, geb. Zaffelare 30/05/1913, wed. Gustaaf Albert Van der Eedt, dochter van Gustave en Octavia Maria Van Kerckvoorde, Godshuisstraat 13, 84j.

WACHTEBEKE 26/12/1997

HEYNDRICKX CLARA JEANETTE, geb. Scheldewindeke 16/05/1911, wed. René Jozef Versmesse, dochter van Gustaaf en Eulalie Coessens, Meersstraat 31, 86j.

WACHTEBEKE 27/12/1997

DE KONINCK CORDULA MAGDALENA, geb. Sint-Kruis-Winkel 07/06/1911, echtg. Josephus Albert Joris Raymond Nicolas Van de Velde, dochter van Henricus en Celesta Danckaert, Godshuisstraat 13, 86j.

WACHTEBEKE 29/12/1997

VERMOET JOSE MARIE, geb. Sas Van Gent (NL) 22/10/1922, wed. Theophile Goossens, dochter van Florent Hippolite en Rachel Marguerite Hillaert, Axelsvaardeken 5, 75j.

WACHTEBEKE 30/12/1997

BAES LEONIE ELISABETH, geb. Wachtebeke 16/12/1916, ongh. dochter van Charles Louis en Emma Misseghers, Meersstraat 31, 81j.

WACHTEBEKE 01/01/1998

DE RIDDER FLORENT, geb. Wachtebeke 23/11/1911, wedn. Emelie De Vos, zoon van Edmond en Marie Rosalia Dhert, Godshuisstraat 13, 86j.

WACHTEBEKE 01/01/1998

DE MEULEMEESTER MARCEL OSCAR, geb. Wondelgem 18/02/1935, echtg. Yvonne Leonie Van Belleghem, zoon van Joseph Bernard en Maria Martha Gaelens, Lijsterstraat 19, 62j.

WACHTEBEKE 08/01/1998

FERMONT HECTOR AUGUST, geb. Wachtebeke 07/05/1906, ongh. zoon van Charles Emanuel en Melanie De Caluwé, Godshuisstraat 13, 91j.

LOKEREN 12/01/1998

VAN GAEVER JOSEPH STEPHANIE, geb. Moerbeke-Waas 01/06/1914, echtg. Elisabeth Coleta Theophiel Walbrecht, zoon van Bernard en Elodie Maria Roets, Meerstraat 27, 83j.

GENT 06/01/1998

DE SCHUYTER ADOLPHINE, geb. Destelbergen 21/01/1915, wed. Renatus Martinus Petrus Huwel, dochter van Leo en Zenarda Raes, Meersstraat 31, 82j.

WACHTEBEKE 27/01/1998

GOOSSEN MARINUS ADRIAAN, geb. Axel 08/02/1921, wedn. Marie Louise Carnoy, zoon van Marinus en Wilhelmina Vincke, Nieuwestraat 7, 76j.

GENT 27/01/1998

VAN DER EEDT ETIENNE EMILE MARTHA, geb. Wachtebeke 05/06/1946, ongehuwd, zoon van Renatus en Bertha Melanie Chalmet, Walderdonk 21, 51j.

GENT 10/01/1998

DE COCK JULIA CLEMENTINA, geb. Wachtebeke 24/03/1923, wed. Camille Gustaaf Noët, dochter van Cyriel en Maria Coleta Sterckx, Papdijk 22, 74j.

GENT 13/02/1998

LANDUYT JULIENNE MARIE, geb. Wachtebeke 25/01/1936, echtg. Marcel Jacobus Buysse, dochter van Alphonsus Hieronymus en Maria Van Peteghem, Verbeuldestraat 5, 62j.

WACHTEBEKE 14/03/1998

PLASSCHAERT ROMAAN MARIE RENE, geb. Wachtebeke 31/10/1924, echtg. Martha Notte, zoon van August Victor Marie en Angela Claudine Raadschelders, Reepstraat 17, 73j.

WACHTEBEKE 02/03/1998

LAFAUT MARGUERITA ELIZA, geb. Sint-Kruis-Winkel 24/08/1923, echtg. Marcel Emiel De Wispelaere, dochter van Henricus Aloysius en Augusta Cordula Maria Rijckaert, Melkerijstraat 49, 74j.

GENT 16/03/1998

MATTHYS KLAUS FREDERICK AUGUST, geb. Hiltrup (D) 12/07/1941, echtg. Rita Martha Marcella Laureyans, zoon van Dernandus Eduard en Elisabeth Christine Goldmann, Schoolstraat 23, 57j.

GENT 17/03/1998

VERHOENE GHISLAIN EDUARD, geb. Evergem 04/12/1939, echtg. Annie Maria Van Cotthem, zoon van Amandus Livinus en Anna Sophia Verslijcke, Kleistraat 13, 57j.

GENT 18/03/1998

VAN DEN HENDE MARC CYRIEL BERTHA, geb. Sint-Amandsberg 22/01/1957, echtg. Eliane Verplancke, zoon van Andreas Alouis en Anny Marie Bauwens, Overslagdijk 46a, 40j.

SINT-NIKLAAS 10/04/1998

ROGIERS LEO, geb. Moerbeke-Waas 13/05/1913, wedn. Gaston Edmond Leontine De Cock, dochter van Henri Joseph en Maria Sylvia Janssens, Meersstraat 31, 84j.

SINT-GILLIS-WAAS 07/05/1998

EDUARD DE VliegHER, geb. Moerbeke-Waas 22/11/

1909, wedn. Anna Hortense de Regenmortel, zoon van Joseph Alphons en Augusta De Causemaecker, Godshuisstraat 13, 88j.

WACHTEBEKE 12/05/1998

VAN MEGROOT IRENA MARIA ANGELINA, geb. Moerbeke-Waas 14/04/1909, wed. Rafaël Petrus De Maesschalck, dochter van Vitalis Aloïs en Coleta Mathilde Dedecker, Meersstraat 31, 89j.

WACHTEBEKE 03/06/1998

SIMONS LOUIS LEOPOLD JOSEPH, geb. Overwinden 26/05/1935, echtg. Denise Marie Magdalena Ernest Van de Calseyde, zoon van Henri Auguste Albert en Anne Régine Augustine Peeters, Meersstraat 31, 63j.

WACHTEBEKE 11/06/1998

DE WILDE MARIA EMILIA, geb. Gent 09/06/1905, wed. Carolus Swartelé, dochter van Franciscus en Juliana Van Loo, Meersstraat 31, 93j.

WACHTEBEKE 26/05/1998

CEULENAERE ELISABETH MARIA CAROLINA, geb. Westdorpe (NL) 14/04/1905, wed. Aimé Emiel de Meester, dochter van August en Rosalia D'Haene, Meersstraat 31, 93j.

WACHTEBEKE 01/06/1998

DE BAERDEMAEKER BERTRAM OSKAR MAGDALENA, geb. Eeklo 19/05/1934, echtg. Laura Maria Magdalena Martens, zoon van Leopold Pieter Pauwel en Margareta Himschoot, Lijsterstraat 7, 64j.

WACHTEBEKE 27/05/1998

KALLE ALBRI MICHEL, geb. Westdorpe (NL) 19/06/1913, ongehuwd, zoon van Cyrillus René en Romanie Stephanie Maria de Vos, Stationsstraat 127, 84j.

WACHTEBEKE 27/05/1998

VELDEMAN ALBERTUS JOANNES, geb. Wachtebeke 25/11/1914, echtg. Judith Augusta Mathilde Criel, zoon van Eduardus en Celina Maria Van Laere, Ramonshoek 32, 83j.

WACHTEBEKE 13/05/1998

GOOSSENS GERARD VITAL, geb. Wachtebeke 29/11/1922, echtg. Georgette Maria Romanie Stevens, zoon van Eduard en Clothilde Maria Larsen, Reepstraat 7, 77j.

GENT 13/05/1998

ROMBAUT EMELIE ALICE, geb. Moerbeke-Waas 20/07/1913, wed. Franziskus Kornelius Adam, dochter van Aloïs en Victorine Uyttendaele, Achterhoek 2, 84j.

HUWELIJKEN 12 DECEMBER 1997 TOT 20 JUNI 1998

22/12/1997

AFCHAIN GY ALI, Sint-Franciesdijk 7, Wachtebeke
VAN ACKER CHRISTIANE MATHILDE, Sint-Franciesdijk 5, Wachtebeke

31/12/1997

PELLEMAN GEERT FRANS MARIE, Puursesteenweg 56/
A2, Bornem
DE SMEDT ILSE ANGELE MAURICE, Parklaan 1,
Wachtebeke

01/03/1998

DE CAESEMAEKER MICHEL MODEST GUSTAVE,
Zwaluwlaan 20, Wachtebeke
VAEREWYCK FRANCINE JOANNA ALBERT, Zwaluw-
laan 20, Wachtebeke

02/03/1998

VAN KERKHOVE PIETER, Edmond Ronsestraat 98, Gent
ROETS SABINE IVONNE, Akkerstraat 3, Wachtebeke

03/03/1998

VUYLSTEKE KOEN ANDRE HENDRIK, Molenhoek 81,
Wachtebeke
BEAURAIN HILDE, Leemputstraat 45, Antwerpen

17/04/1998

CAREET WIM FRANS MARIE JOSE, Molenstraat 5,
Wachtebeke
DE SMET GERDA AMEDE MADELEINE, Molenstraat 5,
Wachtebeke

02/05/1998

BRACKE LUC JEAN MARTIN, Alfons Van den Broeck-
straat 17, Gent
SCHEIRE KRISTINE MARIE LOUISE FRIEDA URBAIN
LEON, Melkerijstraat 2, Wachtebeke

11/05/1998

VERHOEVEN JULIEN VICTOR GERARD, Stationsstraat
5, Wachtebeke
DE VOS GEORGETTE LUTGARDE MARIA, Stations-
straat 5, Wachtebeke

15/05/1998

NEVEJANS GERT ELIANE JOZEF, Stationsstraat 75,
Wachtebeke
BIDOLI SABRINA, Dennenlaan 4, Wachtebeke

22/05/1998

DE CLERCQ GEERT CAMIEL GERARD, Langelede 86,
Wachtebeke
CLAEYS ELLEN, Kroonstraat 60, Eeklo

06/06/1998

DE WEWEIRE FRANK VICTOR, Verbroederingslaan 56,
Zelzate
DYSELINCK DINA, Roodborststraat 24, Wachtebeke

06/06/1998

SIERENS JOHAN CYRILLUS MARIA, Kallestraat 32,
Maldegem
DE CLERCQ KRISTIEN GODELIEVE ROGER, Dorp 7,
Wachtebeke

13/06/1998

VAN DE VELDE KRIS MARCEL JACQUELINE, Peene 34,
Wachtebeke
VANDERVIEREN NANCY, Zeestraat 3, Zelzate

20/06/1998

NACHTEGAELE PASCAL SEBASTIEN GERMAIN,
Polenlaan 7/1, Stekene
VAN POECKE MARTINE MARIE AUGUST, Dorp 5,
Wachtebeke

DE VOGELCOLLECTIE VAN PASTOOR CAMERMAN IN TOURING CLUB VAN BELGIE - 1936

VERHUIZEN, al is het maar van de ene kast naar de andere, heeft zo ook zijn voordelen. Het schiept de gelegenheid om eens na te zien wat men in de loop der jaren zoal heeft verzameld. Bij het doorbladeren van de verzamelde uitgaven van de 'Revue du Touring Club de Belgique' 1936 viel mijn oog op de naam Wachtebeke. Uit het bulletin van 15 december 1936 volgt hierna de vertaling van het artikel 'WACHTEBEKE - La Collection d'Oiseaux naturalisés de M. l'Abbé Camerman'.

(Cesar David)

* * *

Het toeval van een zwerftocht per auto bracht ons in deze hoek van het Noorden van Oost-Vlaanderen, waarvan de exploitanten van de veesmokkelaars elke dag de actualiteit halen. Deze streek, vroeger zo kalm, was elke avond het toneel van de strijd tussen de smokkelaars en hun vijanden, gendarmen en douaniers.

Na de dorpen Sint-Pauwels, Kemzeke en Stekene, waar een merkwaardige schandpaal staat, namen wij een weg die parallel loopt met het kanaal van Stekene en bemerkten wij, langs een andere kleine waterweg, de aloude tiendenschuur, een der laatste vestigingen (met de Refuge van Baudelo te Gent) van de rijke abdij van Baudelo, gesticht in Klein-Sinaai vóór 1200 en verwoest door de Gentse Beeldenstormers in augustus 1578. Weldra bereiken wij Moerbeke, belangrijk boerendorp befaamd door zijn suikerfabriek en de scholen en liefdadigheidsinstituten van de familie Lippens. Een weg parallel met en niet zo ver van de Moervaart, leidt ons naar Wachtebeke, dorp gelegen op de spoorverbinding Lokeren-Zelzate.

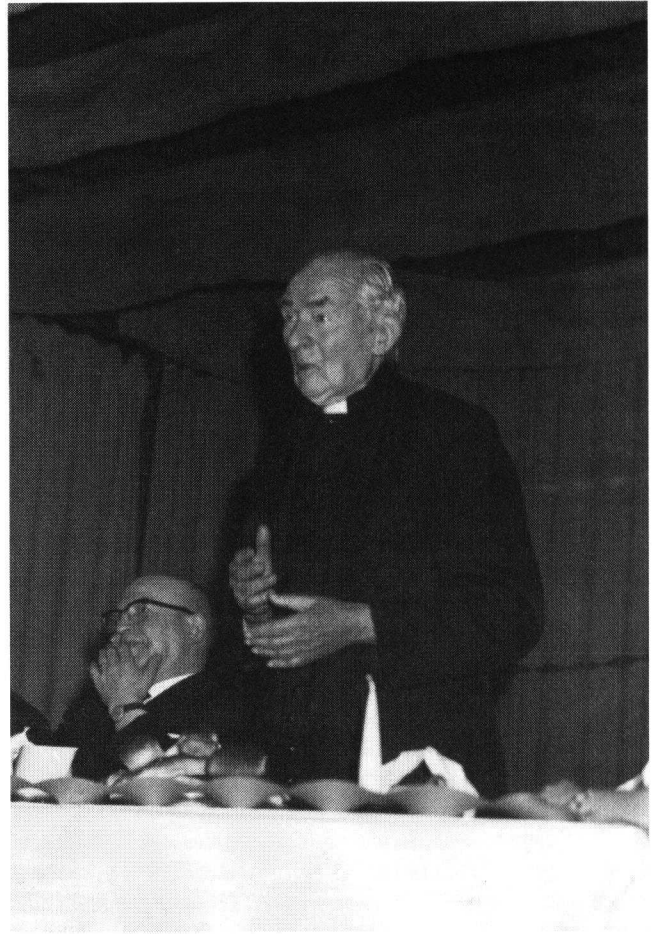
Op het dorp, zowat tegenover de kerk, trekt een oud gebouw, tamelijk vervallen, de aandacht. 't Is de 'Vierschaar' of oud gerechtshof van Wachtebeke, een der vier hoofdheerlijkheden 'Vier Ambachten' met Axel, Hulst en Boekhoute. (*)

Sanderus reeds beschreef Wachtebeke als een belangrijke agglomeratie gegroepeerd rond de Sint-Catharinakerk, daar waar, in hun 'Geschiedenis van de Gemeenten in Oost-Vlaanderen', de historici De Potter en Broeckart vermelden dat Filips II bij octrooi van 14 juli 1579, op vraag van de inwoners van Wachtebeke en Winkel, toelating verleende om in de eerstgenoemde lokaliteit een gerechtshof te vestigen. Het is dus rond deze tijd dat men de bouw van dit monument moet situeren. Het werd vernield door brand (vermoedelijk in de 18e eeuw) en kort daarna herbouwd. Een opschrift, boven de hoofdingang, herinnert aan deze heropbouw: «God lof, alleen door 't prochiegeld, ben ick hier weerom hersteld». Helaas, zoals de namaak-authentieke gordingen van de gevel, is de reconstructie niet in de oorspronkelijke stijl hersteld, zoals ook het gebouw vierkant is, zonder bijkomende bijgebouwen.

In de toekomst zou een nieuwe restauratie het geheel een meer oorspronkelijk cachet moeten geven. Voor het gebouw, dat toebehoort tot de Kerkfabriek, is een volledige restauratie voorzien op initiatief van de huidige pastoor. (**)

De werken, die nog dit jaar zouden aanvangen, zullen dit keurig dorp Wachtebeke verrijken met een belangrijk en elegant monument in pure Zeelandse stijl.

De romaanse-spitsboogkerk uit de XVe en XVIe eeuw is ook een

bezoek waard. Men kan er een mooi schilderij van Paelinck bewonderen, een mooie preekstoel en andere belangwekkende stukken.

De grote bezienswaardigheid van Wachtebeke is echter zonder enige twijfel de verzameling opgezette vogels van Eerwaarde Heer Camerman, pastoor van deze parochie.

Volgens het eensluidend advies van kenners en geleerden is deze verzameling onder haar gelijken één der meest typische, zowel door het grote aantal exemplaren als door de presentatie van de vogels in een aangepast kader. Een echte revelatie! Eerwaarde Heer Camerman is zo vriendelijk geweest ons een overzicht van de tentoongestelde stukken te geven, dat echter onvolledig moest blijven. Vier kasten met glasdeuren, zeer hoog en zeer ruim, staan opgesteld tegen de muren van het groot salon in de pastorie. Daarin staan 450 opgezette vogels tentoon, die behoren tot 250 soorten die men in België ontmoet. Bij zulke cijfers zou men eerder iets sceptisch staan, maar men dient er rekening mee te

De Hemelse Vader heeft in de heerlijkheid van de Verrezen Kristus opgenomen

Zeereerwaarde Heer KAREL CAMERMAN

Ere-algemeen Directeur van de Zusters van St. Vincentius a Paulo van Wachtebeke

Geboren te Doel op 17 oktober 1875

Priester gewijd te Gent op 17 december 1898

Coadjutor te Wannegem-Lede met Pasen 1899

Onderpastoor te Wachtebeke Ste Katarina op 31 januari 1902

Pastoor op dezelfde parochie van 3 november 1927 tot januari 1947

Terzelfdertijd van 1919 tot 1968 Algemeen Directeur van de Zusters van St. Vincentius a Paulo van Wachtebeke te Wachtebeke

Van 1920 lid en van 1931 tot 1947 voorzitter van de C.O.O. - Wachtebeke.

Gesterkt door het ziekensakrament van de Kerk is hij rustig en in volle overgave naar de Heer gegaan te Wachtebeke op donderdag 29 april 1971

Heer God,

Wij danken U omdat Gij deze uitzonderlijke man tot uw priester hebt geroepen. In uw heerlijk-schone-rijke-natuur heeft hij U van in zijn jongelingsjaren, dag na dag beter leren kennen, als de Alwijze en Almachtige Schepper. In de «Taal van de vogels» heeft hij immer Uw uitnodiging beluisterd om in alle eenvoud, blij als een kind, zijn vele gaven van verstand en hart te laten openbloeien, zó rijk geschakeerd als de bloemen zich in de zon ontplooiën, om niets anders te zijn : dan uw priester naar de Geest van uw Zoon.

Wij danken U om de 45 jaar apostolaatsleven als parochiepriester, waarin hij honderden kinderen door het H. Doopsel tot uw kinderen deed herboren worden ; om de vele jonge mannen, die hij door zijn wijsheid en voorbeeld tot het priesterschap is voorgegaan ; om de vele gehuwden die hij met Gods trouw heeft bezegeld ; om de talrijke zieken die hij als de opbeurende en troostende Godsmann kon voorbereiden op het leven «in U» en met het «In paradisum» hen te brengen «bij U».

Wij danken U om de vele jaren dat hij de kloostergemeenschap van Wachtebeke heeft geleid, met zijn rustige geloofszekerheid, met zijn ware levenskunst en levensvreugde, met zijn hiërarchische gebondenheid met de Kerk, zijn Eucharistische vroomheid en zijn mariale godsvrucht, met zijn onverstoort Godsvertrouwen in Gods leiding, en zo de zusters in Evangelische geest heeft gevormd tot een sprekend getuigenis onder de mensen.

Maar ook U, Priester Gods, danken wij omdat uw leven voor zovelen een herinnering was van Kristus onder de mensen.

Heer, wij bidden U, neem uw dienaar op in uw eeuwige Liefde. Geef dat er niets mag verloren gaan van het goede zaad dat hij zo lang, zo mild, en zo kwistig met uw genade wist te zaaien, maar dat het moge verder groeien in de priesters die na hem komen, in de Godgewijden, in zijn geliefde familie en in allen die op weg zijn naar U.

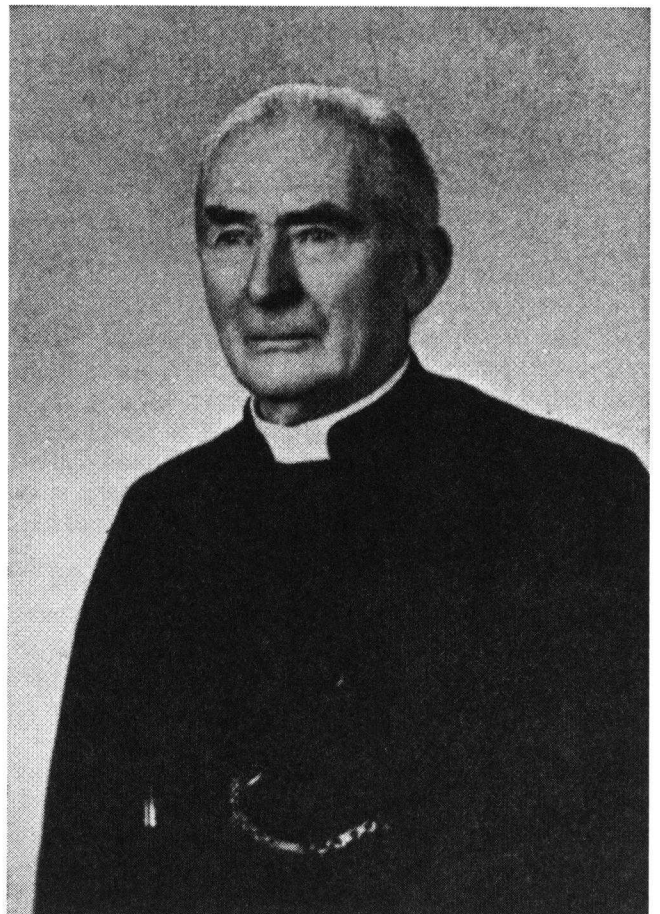
De familie Camerman-De Caluwé
De Algemene Overste en de Zusters van St. Vincentius a Paulo van Wachtebeke danken allen die bij zijn heengaan hun kristelijk meelevens hebben betuigd.

Begrafenisondern. Huis Wyngaerd, Wachtebeke.

houden dat elke streek zijn eigen gevleugelde fauna heeft. Ons land, met zijn beperkte oppervlakte, omvat niettemin de kust, de zandige oevers van een grote stroom, moerassen en velden, bossen en wouden, en ook de rotsen aan de Maaskant, zodat het een uitgelezen woonplaats blijkt te zijn voor vogels van allerlei pluimage. Onze onderlegde zegsman wist ons zelfs te vertellen dat geen enkel land met België kan wedijveren op gebied van kwaliteit, aantal en verscheidenheid, als het over zangvogels gaat.

In een eerste kast staan de prooivogels, achttien verschillende soorten, verdeeld in dagroofvogels en nachtroofvogels. Wij merken er enkele wouwen en valken met een majestueus profiel, maar de arend die een snoek in zijn klauwen klemt en die andere die een haas meesleurt zijn vanzelfsprekend de specimens die het meest de bewondering afdwingen : het opzetten is zo perfect geslaagd dat de roofvogel, met opengeslagen vleugels, gereed lijkt te staan om met zijn buit zijn vlucht te hervatten.

In een andere kast vinden we de vogels die het meest voorkomen in de bossen en de vlakten. Tussen meer dan honderd exemplaren is het toch wel van belang de kruisbek te citeren, die tamelijk zelden te zien is in de dennenbossen, en dan nog met zeer ongeregelde tussenpozen. En daarbij ook nog de 'Boheemse babbelaar', die men terecht of ten onrechte als ongeluksvogel bestempelt. In Vlaanderen noemen we hem de pestvogel, en in Duitsland heet hij 'Kriegsvogel' : de Germaanse traditie wil nu eenmaal dat deze mooie en toch ook zachtvaardige vogels telkens een nationale ramp aankondigen. Het is wel toevallig dat de vijf exemplaren van de verzameling gedood werden tijdens de harde winter van de laatste oorlog !

Nog enkele zeldzame vogels : De notenkraaker, ook gespikkelde specht genoemd, de borstlapmerel, de alpenzwaluw, het sneeuwvogeltje ; en weinig bekende inlandse vogels : het blauwkeeltje, de ekster met rosse kop, de grauwe kanarie en de zwarte specht die sedert een veertigtal jaren geëmigreerd is vanuit het Hertogenwald naar de Ardennen en de Kempen. De wielewaal met zijn zwarte vleugels, de visspreuw met haar azuurblauw vederkleed en de hop, met zijn mooie kuif, zijn werkelijk, door hun schitterende kleuren, de Belgische concurrenten van de tropische vogels.

Twee grote uitstalramen zijn gewijd aan de rijke verzameling watervogels : de ene omvat de steltlopers, de andere de zwemvogels. De meeste daarvan zijn voor de museumbezoekers volslagen onbekend, want, zegt onze gastheer, er zijn maar weinig mensen die zelfs maar een vierde deel van het aantal van deze uitnemend vreesachtige en vaak zeer zeldzame vogels in leven hebben gezien. Pastoor Camerman, die zijn jeugd sleet te Doel, kent ze allemaal, en zelfs zeer goed !

De tentoongestelde steltlopers behoren tot talrijke families : snippen en watersnippen, grieten, pluvieren, riethoenen, enz. Citeren wij als interessante stukken : de dubbele watersnip, het riethoenuiken, de franjepoot en de kluit ; de lepelaar, de purperen reiger, de kraanvogel die nog groter is dan de strandruiter, en de sikkelibis, waarvan men in de Belgische collecties slechts enkele exemplaren aantreft, zijn werkelijk indrukwekkend. Een beschilderd doek als achtergrond van meer dan twee vierkante meter, stelt de oevers van een poel voor, afgezoomd door een weide die in de verte vervloeit met het perspectief van een Zeelandse kreek. Men ziet er de wijfjesvogels op hun nest, het openbreken van de eieren en de moeders die dan op wandel zijn met hun kroost, pikkend aan de waterkant.

Eindelijk zijn er dan ook nog de zwemvogels. Talrijke soorten sterns, meeuwen, futen en duikers, eenden en ganzen. Als stukken van grote waarde worden beschouwd de 'lachende' stern, de zeeloper van Leach, de kleine jagers, de fameuze meeuw van het

'Geuzenlied', de eidereend, de ijskuifeend, en nog andere. Als een koninklijke vogel troont tussen al deze uitzonderlijke soortgenoten, de beroemde rode 'Casarca', het enige exemplaar van zijn soort in de Belgische fauna, rond 1880 neergeschoten te Doel op de Benedenschelde, door de vader van de Wachtebeekse pastoor. Hier stelt het achtergrondschilderij het verdronken land van Saafingte voor : de voorgrond, vol slijk, met zijn zandbank en aanslibbing, vormt een rustplaats voor de meeuwen en de zwaluwen.

Men kan zich makkelijk voorstellen welke dosis geduld en hoeveel tijd (een mensenleven !) het heeft gevergd om een zo volledige verzameling van onze vogels samen te stellen. Pastoor Camerman zet zelf de vogels op die hij neerschiet of die hem door welwillende jagers gebracht worden.

Wat zijn verzameling, behalve haar intrinsieke waarde, nog een extra pedagogische dimensie geeft, is dat elke vogel is voorgesteld in zijn gewone houding en ook, zoveel als mogelijk, in zijn eigen milieu, het open veld, het bos of de waterplas, daar waar hij geleefd heeft. Om dit resultaat te bereiken moet men niet alleen een perfect stielman zijn, maar bovendien grondig op de hoogte zijn van de zeden en gewoonten van ieder dezer soorten, van hun bijzondere gewoonten, enz.

Onze zeer beslagen ornitholoog bezit ook een collectie levende vogels, waarvan de zang en het vederkleed zijn vrije uren veraangenamen. Hij heeft er overal : in voliëres, in kooitjes, zelfs in de spleten van een stenen trap ; maar vooral interessant is toch, dat het vliegend volkje vrijuit kan neerstrijken op de grasperken en struiken van de pastorietuin. De goudfazanten en de diamantfazanten zijn een feest voor het oog. De verzamelaar heeft eveneens enkele zeldzame steltlopers en watervogels in leven ; zelfs een tamme kwartel en een valk, die hij zomaar vrij op zijn hand aan ons voorstelt. Echt waar, deze uitzonderlijke pastoor van Wachtebeke heeft van zijn tuin een echt paradijs gemaakt : men gaat er met spijt weg !

Dicht bij de pastorie bevindt zich het moederhuis van de Zusters van de H. Vincentius a Paulo : klooster, weeshuis, tehuis voor ouderen, kostschool voor meisjes. De tuin, die een oppervlakte heeft van meer dan twee hectaren, is verrukkelijk ontworpen : treurwilgen vormen een charmant kader rond een grote vijver waar veelkleurige eenden spartelen. Alle soorten bomen zijn in deze tuin vertegenwoordigd, maar vooral de verzameling coniferen (meer dan 70 verschillende soorten) is merkwaardig. Sommige zijn zelfs schitterende en zeldzame exemplaren, zoals de Cedrus Atlantica Glauca, de Abies kosteriana glauca, de Pinus Strobus en Cembra, de Cupressus Allumi, de Stewarti Silver Queen, de Thuyas en enkele Retinosporen.

Maar het is tijd om te vertrekken. Wij nemen afscheid van onze sympathieke gastheer in wie wij bovendien ook nog groeten : de geleerde ornitholoog, de beslagen plantenkundige en de sappige Vlaamse verteller.

Albert Buvé - Arrondissementsafgevaardigde van de T.C.B.

(vertaling : Wies Creve)

(*) Dit klopt niet. Wachtebeke was een deel van het Ambacht Assenede.

(**) In 1936 was E.H. Camerman pastoor te Wachtebeke.

Heden nodigde de Hemelse Vader uit, om te laten delen in de heerlijkheid van Christus

Eerwaarde Heer CHARLES CAMERMAN

Ere algemeen directeur van de Zusters van de H. Vincentius a Paulo van Wachtebeke.

Geboren te Doel op 17 oktober 1875.

Tot priester gewijd te Gent op 17 december 1898.

En geroepen tot de definitieve ontmoeting met de Heer op 29 april 1971, gesterkt door het zielekracht van de Kerk.

Dit melden U :

Mevrouw Jozef VAN ERMENGEN-APS ;

Eerwaarde Heer Jozef APS, pastoor van St-Paulusparochie te Gent ;

Dokter en Mevrouw dokter Gerit COOTJANS-VAN ERMENGEN en kinderen ;

Juffrouw Jeanne VAN ERMENGEN ;

Dokter en Mevrouw Henri ADRIAENSEN-VAN ERMENGEN en kinderen ;

Heer en Mevrouw Jan DE SOMER-VAN ERMENGEN en kinderen ;

De Oversten en Zusters van de H. Vincentius a Paulo van Wachtebeke ;

Zuster Theresia De Roo, zijn toegewijde verpleegster ;

De families CAMERMAN - DE CALUWE.

U die de duurzame overledene gekend hebt en genegen waart wordt vriendelijk uitgenodigd zijn gedachtenis vroom te herdenken en uw gebeden met de onze te verenigen tot zijn zielerust door het bijwonen van de Eucharistieviering welke zal plaats hebben in de dakenale kerk St.Catharina te Wachtebeke op dinsdag 4 mei 1971 te 11 uur.

Bijeenkomst aan het rouwuis, Dorp 19, Wachtebeke, om 10.30 uur.

2000 Antwerpen, Oever 7
9000 Gent, Smidsestraat 70
9070 Wachtebeke, Dorp 25.

Begravenisondern. Huis Wyngeerd - Wachtebeke

ORDE VAN DE WACHTEBEKE

‘HET KASTEELKEN MAELSTEDE’

De lang verwachte cultuurtempel van onze gemeente heeft eindelijk vorm en inhoud gekregen. Men heeft geopteerd om de inhuldiging, die voorzien is in oktober 1998, een koninklijk tintje mee te geven. De hamvraag is, komt hij of komt hij niet? Hierbij bedoelen wij natuurlijk de huidige koning der Belgen Albert II. Vooraleer onze koning eventueel het nieuw cultureel centrum zal vereren met zijn bezoek heeft het verleden, op die plaats in onze gemeente, reeds een stuk plaatselijke geschiedenis nagelaten.

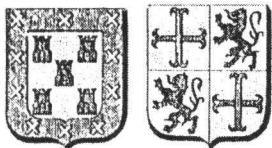
Alhoewel onze opzoekingen nog niet ten einde zijn willen wij toch een tipje van de sluier oplichten over het verleden van de plaats waar, zoals men in de volksmond zegt, eens het ‘kasteelken’ stond.

Anno 1584.

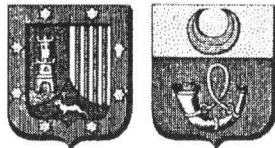
Een duidelijke omschrijving van dit goed, dat volgens de landboeken 9 gemeten en 168 roeden groot was luidde als volgt: *‘De weesen joncheer Lieven Stoppelaere haerlieden hoveken metten wal ende diversche perseelen van landen daer an ghelegghen noort den herwegh van Brugghe zuut de strate enden dries’*. Hieruit kunnen wij opmaken dat het ‘kasteelken’ met zijn omgeving eigendom was van de kinderen van Lieven Stoppelaere en hun moeder (haerlieden betekent de echtgenote). De omliggende goederen waren verpacht aan verschillende personen:

- 1- Vooreerst had de toenmalige pastoor Andries van Lijsbeth de boomgaard, de wal en een ‘plecxken’ grond achter de schuur in pacht dit met een totale grootte van 1210 roeden.
- 2- Een tweede pachter was Jacob van den Avijle, hij had het stuk land ‘den ommeloop’ in pacht. Dit stuk grensde ten noorden aan den herwegh. Dit was het stuk waar nu de woonhuizen met pare nummering van de Smishoek en de helft van de woonhuizen met pare nummering in het Rechtstro vanaf de Smishoek op staan. Dit stuk had een oppervlakte van 650 roeden
- 3- Een andere pachter was Lieven Vaernewijck. Hij pachtte een stuk land met een oppervlakte van 500 roeden.
- 4- Als vierde en laatste pachter hebben wij Adriaen Theysebaert fs Arents: hij pachtte een stuk land van 508 roeden dat gelegen was tussen het Rechtstro en de huidige Kerkstraat, toen nog kerkwegel en onbewoond.

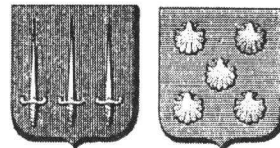
QUARTIERS DE PIERRE DE PENARANDA-SIMON DE VILLE

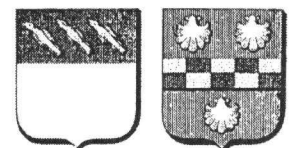
Antoine-Joseph de Penaranda, sgr. d'Arkeghem, conseiller de S. M. C. et son auditeur militaire en Artois, mort à Gand 4 Février 1697, ép. à Saint-Omer 12 Juin 1660 Antoinette-Thérèse de la Houssaye, dame de Duflée.

Jean de Hermosa, gouverneur de la tête de Flandre, mort 15 Novembre 1607, ép. Anne-Françoise de Stoppelaere, morte 3 Février 1664.

Charles van der Beke, sgr. de Steenbeke, ép. Claire Muisaert.

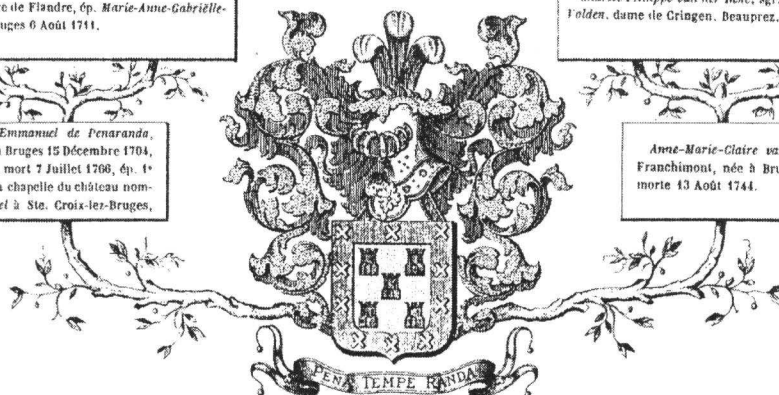
Philibert-Nicolas van Volden, sgr. de Cringen, Beauprez, etc., ép. Thérèse-Godelieve Dietrix, dame d'Heulewalle et Dambrugge.

Antoine-Barthélemy de Penaranda, sgr. de Duflée, conseiller de S. M. L. et R. Ap., auditeur militaire de Flandre, ép. Marie-Anne-Gabrielle-Thérèse de Hermosa, morte à Bruges 6 Août 1711.

Charles-Philippe van der Beke, sgr. de Steenbeke, ép. Anne-Marie van Volden, dame de Cringen, Beauprez, Heulewalle, etc.

*Pierre-Cornille-Emmanuel de Penaranda, sgr. de Duflée, né à Bruges 15 Décembre 1704, chev. du Franc, mort 7 Juillet 1766, ép. 1er 5 Février 1737 en la chapelle du château nommé *het blauw kasteel* à Ste. Croix-les-Bruges.*

Anne-Marie-Claire van der Beke, dame de Franchimont, née à Bruges 12 Janvier 1710 morte 13 Août 1744.

Pierre-Antoine-Charles de Penaranda, L. E. L., sgr. de Franchimont et Duflée, né à Bruges 22 Février 1738, conseiller et trésorier de Bruges, mort 12 Décembre 1792, ép. dans cette ville 14 Octobre 1763 Isabelle-Jeanne Simon de Ville, née 7 Novembre 1732, morte 3 Janvier 1779.

Anno 1612

In 1584 was het 'kasteelken' met de bijhorende gronden eigendom van de kinderen Stoppelaere. In een landboek van 1612 bemerken wij als eigenaar de heer *Franchois de Stoppelaere*, waarschijnlijk de zoon van Lieven de Stoppelaere. Franchois de Stoppelaere was kolonel in het leger. De omschrijving van het hofstede luidt als volgt: 'zijn hoveken ghe-naempt maelstede, metten wallen, bogaerden, lochtynghe ende diverse partyen van lande daeranne ghelegen .... groot 3562 roeden'. Voor het eerst krijgt deze hofstede een naam 'Maelstede'. Er zijn drie mogelijke verklaringen voor die naam:

- 1- gerechtsplaats, plaats waar recht gesproken werd.
- 2- vergaderplaats, conferentie.
- 3- woonplaats.

Ondertussen is de gezamenlijke oppervlakte van het goed met 734 roeden toegenomen.

Anno 1637

In het familiefonds nr. 2497 in het Rijksarchief te Gent vinden wij het volgende 'Mr de camp de stobbelaire ..... syn huys van plaisantie'. Als huis van 'plaisantie', werd bedoeld een buitenverblijf.

Anno 1662

In het landboek van 1662 vinden wij de volgende omschrijving van het 'kasteelken' met de bijhorende gronden:

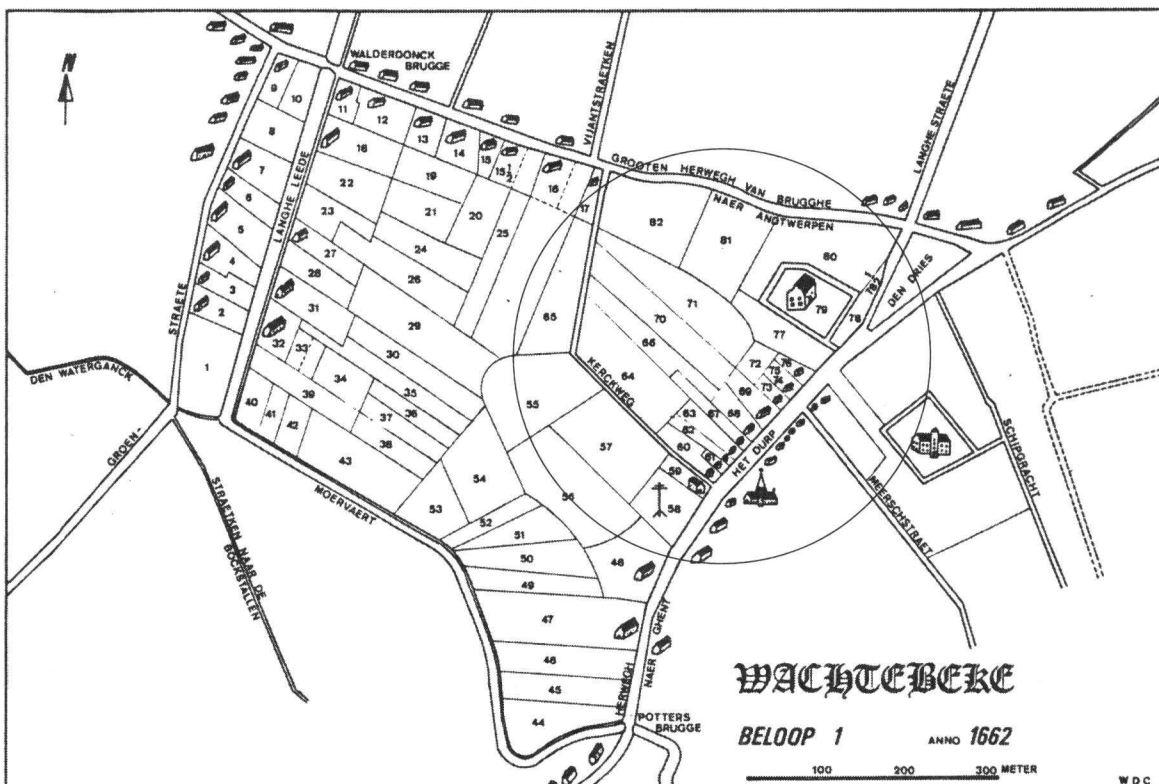
- perceel 66 - 70 - 71 - 78 - 80-81 - 82 : land
- perceel 72: 'bogaerden'.
- perceel 77: 'bogaert ofte neerhof van casteel van maelstede'.

- perceel 78: 'land beplant met boomen'.
- perceel 79: 'casteel met wallen ende een viercant bogaerden'.

Het domein had toen een oppervlakte van 4812 roeden. Het domein was tussen 1612 en 1662 vergroot met 1250 roeden en was eigendom van de erfgenamen van *Collonel Stoppeleere*. De eigendommen van de collonel Stoppeleere werden verdeeld onder de nakomelingen. Wanneer dit juist gebeurd is konden wij nog niet achterhalen. Wij weten wel dat het buitengoed van de familie de Stoppeleere te Wachtebeke in bezit is gekomen van de familie 'De Peneranda'.

Bij het inzien van een kwartierstaat van de familie De Peneranda bemerken wij ook de familie de Stoppelaere (zie kwartierstaat Pierre de Peneranda-Simon De Ville). Anne Françoise de Stoppelaere (dochter van collonel de Stoppeleer) was gehuwd met Jean de Hermosa gouverneur van Vlaanderen. Hij overleed op 15 november 1667 en zijn echtgenote Anne Françoise de Stoppelaere overleed op 3 februari 1664. Hun dochter Marie-Anne-Gabrielle Thérèse de Hermosa huwde met Antoine Barthélemi de Peneranda. Door dit huwelijk en de verdeling van de goederen van zijn schoonmoeder komt Antoine-Barthélemi de Peneranda in het bezit van het 'kasteelken' met de bijhorende gronden te Wachtebeke.

De familie de Peneranda was van Spaanse afkomst en vestigde zich in 1549 in de Nederlanden, voornamelijk in Brugge. Zij waren niet van adellijke afkomst maar verkregen toch de titel van baron in 1952. In de kwartierstaat vinden wij ook de verschillende wapenschilden. De familie de Peneranda droeg vijf torens in haar blaozen terwijl de familie de Stoppelaere een jachthoorn in haar familiewapen droeg.

omgeving van het 'Kasteelken' 1662

Anno 1774

Nadat het 'kasteelken' meer dan honderd jaar eigendom was geweest van de familie de Peneranda verkochten jonker Henricus Josephus der Vliert gehuwd met edel vrouwe Marie Clara de Peneranda en de jonker Engelbertus de Peneranda op 13 juli 1774 hun eigendommen gelegen te Wachtebeke. Het 'kasteelken' was toen geen buitenverblijf meer maar een pachtgoed. Joannes Fermont was pachter van het 'kasteelken' bij de verkoop van het goed. De volledige omschrijving van de te verkopen goederen vonden wij terug in een mandaat verleend door de familie de Peneranda aan notaris Van Hende te Wachtebeke. (zie bijlage I)

De verkochte goederen gelegen te Wachtebeke waren verdeeld in vijftien loten. De laatste vijf loten waren zaailanden gelegen op Pottershoek en vormen geen geheel met de gronden aan het kasteelken.

Na verschillende malen opgeroepen te zijn, en na verschillende verhogingen werden de goederen toegewezen als volgt:

- op 12 augustus 1774, het 'kasteelken met de boomgaard en de lochting en de wallen aan J. Fr. Michaëls advocaat voor de Raad van Vlaanderen.
- op 12 augustus 1774, nummer 80 van beloop nummer 1, 'de ommeloop' een zaailand gedeeltelijk aan Judocus Haentjes en aan Maximiliaan Verdurme.
- op 8 november 1774, nummer 70 van beloop nummer 1, zaailand aan Joannes Baptist van Brussel.
- op 12 november 1774, nummer 64 van beloop nummer 1, zaailand aan notaris Josephus van den Hende
- op 12 september 1774, nummer 66 van beloop nummer 1, zaailand aan Isabella Marquenie weduwe van Franciscus Leroux.

Voor het verder vervolg beperken wij ons tot het "kasteelken" met de bijhorende gronden.

Anno 1777

Lang blijft advocaat Michaëls niet in het bezit van het kasteelken. In 1777 komt het goed in eigendom van Louis van den Berghe toenmalige burgemeester van Wachtebeke. Zeventien jaar zal Louis van den Berghe eigenaar blijven van het enig toen nog omweld kasteelken op onze gemeente.

Anno 1794

Is het door de Franse Revolutie of door familiale omstandigheden dat het kasteelken terug verkocht werd weten wij niet maar in 1794 komt het kasteelken terug in handen van advocaat Jacques Francis Michaëls. Om de opvolging van dit goed te kunnen natrekken moeten wij nog enkele notarisarchieven doornemen daarom verplichten wij ons een kleine stap voorwaarts te zetten tot in 1810.

Anno 1810

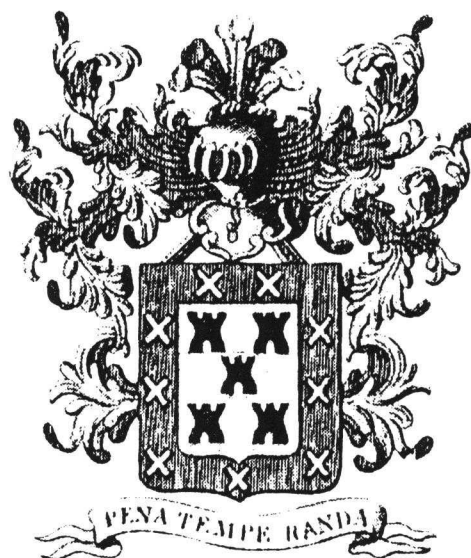
Bij het tot stand komen van het landboek en de bijhorende landkaarten onder het Nederlands bewind was bij de nummers D179-180-181-182-185, zijnde de gronden en het kasteelken (zie bijhorende landkaart) als eigenaar Franciscus van

Pottelberghe, landbouwer te Wachtebeke vermeld.

Bij het overlijden van Franciscus van Pottelberghe en zijn echtgenote Catharina van Assel werden op 6 september 1826 de goederen in vier gelijke loten verdeeld onder kinderen:

- Rosalia van Pottelberghe gehuwd met Jacobus de Cock landbouwers te Wachtebeke
- Augustinus van Pottelberghe landbouwer te Wachtebeke
- Seraphinus van Pottelberghe landbouwer te Wachtebeke
- Sophia van Pottelberghe gehuwd met Petrus Joannes Fermont bloempelder te Wachtebeke.

Het was Jacobus de Cock gehuwd met Rosalia van Pottelberghe die bij loting de goederen van het kasteelken in eigendom verwerft. Een ander voorname eigendom was de 'Dorpsmolen' gelegen in de Molenhoek. Die molen was ook eigendom van familie van Pottelberghe en werd toegewezen aan Seraphinus van Pottelberghe.

Familie wapenschild "De Peneranda"

omgeving van het "Kasteelken" 1810

Anno 1830

Bij het tot stand komen van het huidige kadaster in 1830 werd onder artikelnummer 142 de gronden en de gebouwen van het kasteelken vermeld met als eigenaar Jacobus de Cock landbouwer te Wachtebeke gehuwd met Rosalia van Pottelberghe. Na het overlijden van Jacobus de Cock werden de goederen in 1858 verdeeld onder de erfgenamen.

Anno 1858

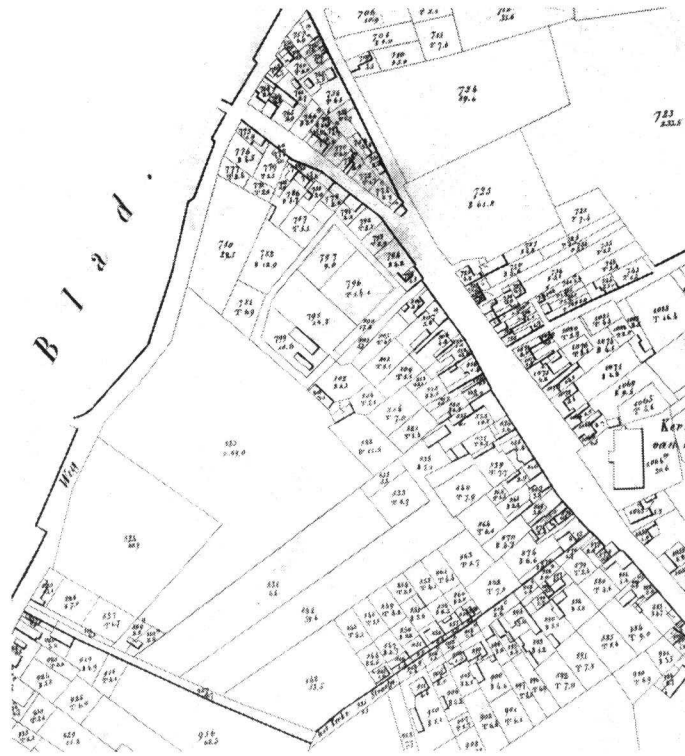
Bij de verdeling van de goederen van Jacobus de Cock komt het kasteelken met de nog bijhorende gronden in het bezit van hun dochter Seraphina de Cock. De gronden zijn als volgt beschreven:

- D796 tuin
- D797 land
- D798 boomgaard
- D799 huis
- D800 bos
- D801 bos

In 1879 verkocht de eigenares, die toen in Lokeren in een home woonde, de goederen van het kasteelken. (artikelnummer 1624)

omgeving van het "Kasteelken" 1830

omgeving van het "Kasteelken" pop. 1855

Anno 1879

In 1879 werden de goederen die één geheel vormen met het kasteelken door de eigenares verkocht aan Aloisius Vervaeit landbouwer de Wachtebeke. De beschrijving van D800 werd nu als waterpoel omschreven. D800 was waarschijnlijk de wal. Bij het overlijden van Aloisius Vervaeit werden bij successie de goederen toegewezen aan Marie Vervaeit en Cecilia Vervaeit weduwe van Aloisius van de Vijver. (artikelnummer 2315)

Zij zouden samen nog zeven jaar eigenaar van het kasteelken blijven tot in 1895.

Tijdens die periode woonde het gezin Persyn op het kasteelken en werd Jules Persyn daar geboren. Het dorpsplein werd naar zijn naam genoemd.

Anno 1895

In 1895 kocht Karel Rogghé, papierhandelaar te Gent, het kasteelken met de nog bijhorende gronden. In 1904 werd het toenmalig kasteelken volledig verbouwd en kreeg het uitzicht zoals de foto voor de sloop van het gebouw. Rond 1910 werd de eigendom opgenomen in een maatschappij "Leroux - Rogghé en zonen" later werd de naam van de maatschappij nogmaals veranderd in "Etablissement Charles Rogghé - Leroux". Zij zouden eigenaar blijven tot in 1925.

Anno 1925

De Wachtebekenaar Emiel van de Calseyde kocht op 16 maart 1925 het kasteelken met bijhorende gronden. De akte werd verleden voor notaris Edmond van Damme te Wachtebeke. Alhoewel Emiel van de Calseyde geboortig was van Wachtebeke woonde hij te Antwerpen. De verkoop omvatte de volgende percelen: D781a, D785o, D785p, D796, D797, D799b, D798a, D800, D801, D824b2, D24c2 samen groot één hectare twintig aren en zesenvijftig centiareen.

Bij het overlijden van Emiel van de Calseyde te Antwerpen op 19 juni 1952 kam het goed in gezamenlijke eigendom van zijn weduwe Pelagia Antonia Verelst en zijn twee kinderen Simonne en Willem van de Calseyde eveneens wonende te Antwerpen. Drie jaar na het overlijden werden de goederen verkocht.

Het "Kasteelken" (Foto: De Buck G.) 1970

Anno 1955

Tijdens de gemeenteraadszitting van 4 december 1954 besliste het gemeentebestuur het kasteelken met de bijhorende gronden aan te kopen voor openbaar nut. Het goed moest dienen tot het inrichten van een sportplein, een zwemkom alsmede het onderbrengen van het Nationaal Werk voor Kinderwelzijn en andere werken van openbaar nut.

Afbraak van het "Kasteelken"

Het college van burgemeester en schepenen van de gemeente Wachtebeke gaf op 23 februari 1955 een machtiging aan juffrouw Marie Teirlinck, schepen, bijgestaan door de heer Achiel Buysse, gemeentesecretaris, om een koopakte op te stellen met de familie van de Calseyde te Antwerpen ten einde het kasteelken in eigendom te verwerven voor de gemeente Wachtebeke. De akte werd opgesteld door de gemeentesecretaris en getekend op 24 juni 1955. Na de voltrekking van de koop werd door de familie van de Calseyde opgemerkt dat de percelen grond, zoals vernoemd in de koopakte, niet in evenredigheid waren met de afgesproken overeenkomst en moest de akte van aankoop verbeterd worden. Dit gebeurde op 24 augustus 1962.

De "Schure" nu Jules Persynplein (Foto: De Buck G.)

Uiteindelijk kwam de gemeente Wachtebeke in het bezit van het kasteelken. Van de eens zo geprezen toekomstplannen en de verschillende versies die daar op gevolgd zijn is weinig in huis gekomen. Geen sportplein, zwemkom, park, nieuw gemeentehuis en andere luchtkastelen. Wel werd een parking aangelegd, een verblijf voor de rijkswacht te Wachtebeke opgericht, een nieuwbouw voor het Nationaal Werk voor Kinderwelzijn opgericht, een marktplaats aangelegd, een vijver (?) met bijhorend park aangelegd en tot overmaat van ramp werd het kasteelken met de grond gelijkgemaakt.

Op de gronden die eens bij het kasteelken behoorde werden de huizen met de onpare nummering van de Kerkstraat gebouwd, de lagere school Sint-Laurentius Wachtebeke, de huizen met de pare nummering van het Rechtstro, de huizen met de pare nummering van de Smishoek en als laatste het nieuw cultureel centrum dat (waar of niet waar) in oktober 1998 zal ingehuldigd worden door zijne majesteit koning Albert II der Belgen.

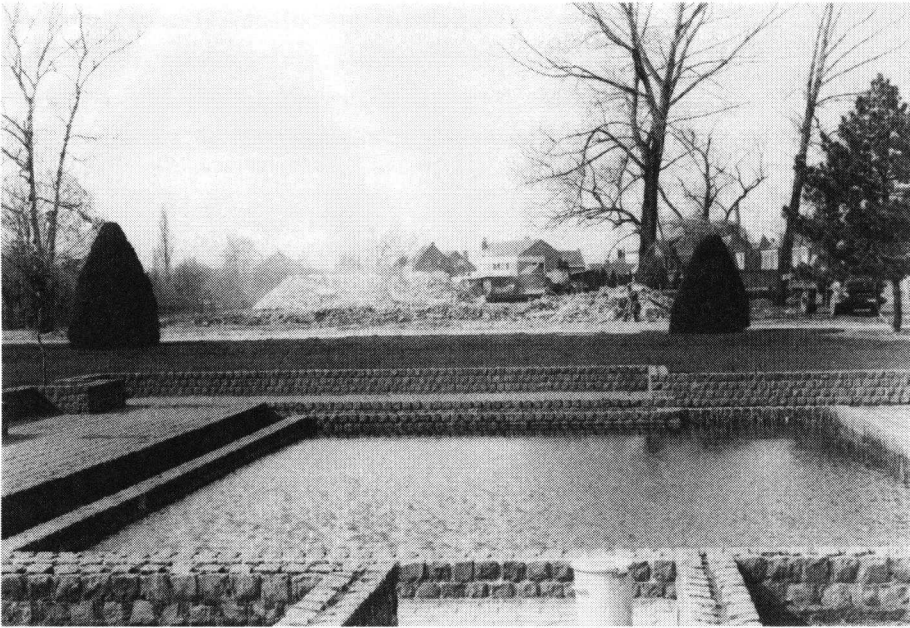
Mochten de schalkse ruiters nog een onderwerp zoeken dat zij zich dan naar Wachtebeke begeven, de roots van Bart de Pauw.

P.S. Jaartallen die niet verwijzen naar een verkoopakte met notaris zijn afkomstig uit landboeken of kadastragegevens en kunnen ongeveer één jaar vervroegen met de weergegeven jaartal.

P. Hesters

Afbraak van het "Kasteelken"

Afbraak van het "Kasteelken"

Afbraak van het "Kasteelken"

*Cultureel centrum en
opbouw (1997)
(Foto: Dienst Cultuur
Gemeente Wachtebeke)*

BIJLAGE I

Men laet weten van wegen den notaris Van hende tot Wachtebeke dat hij uijt crachte van schriftelijcke procuratie endej volmacht aen hem verleendt bij jonker Henricus Josephus van der Vliert ende Edel Vrouw Marie Clara de Peneranda sijn geselenede mitsgaeders joncheer Enlgelbertus de Peneranda alle tot Brugge in datum 13de july 1774 publickelijk aen meestbiedende de naeste bij instel en op verhooginghe mette ordinaire kerckgeboden respectvelijck te gebeuren van 14 tot 14 daegen consecvelijck sonder interruptie op seer savordeel schriftelijcke conditien verkocht heeft onder 15 distinete coopen de naerschreven goederen vooren last gegevens in eygendom compiterende alle gestaen ende gelegen binnen het gemelde Wachtebeke als te weten onder den

I^{en} Coop

Het omwalt kasteel mette aengelegen boomgaerden hovingen mitsgaeders verdere catheijlen van schueren gemetste stallinghen waegenhuijs overbuer fruijtboomen haegen ende weiren item oock de dreven ende den voorliggende singel mette respective aen ende ontrent liggende eeuwige straetcheijnsen en alle de op ende aenstaende boomen eecken esschen olmen ende andere plantagien soo soo alsulckx gestaen ende gelegen ... ten dorpe der voorsyde prochie van Wachtebeke mitsgaeders jegenwoordigh gebrijckt wordt in pachte bij Joannes Fermont al tsamen groot volgens figuratieve parochie caerte ..... de vier gemeten staende mette verhooginghe de somme van £554-0-0 wisselgeldt

II^{en} Coop

Item een stuck saeylandt genaemt den ommeloop gelegen ten oosten aende voorgaende groot volgens gesyde prochie caerte in auden erfgront als al de volgende ende voorgaende 443 roeden deel van nr. 80 van het 1ste beloop mette boomen op den schootkant ter straete sonder den cheijns inghestelt van de somme van £150-0-0 wisselgeldt

III^{en} Coop

Het ander deel vande selven nr. 80 van het 1ste beloop noordtwest aende voorgaende groot 400 roeden mette boomen op den schootkant alsovooren en ingesteldt voor de somme van £100-0-0 wisselgeldt

III^{en} Coop

Een stuck saeylandt oock noordtwest aende voorgaende groot 640 roeden nr. 81 van 'tselve 1ste beloop mette boomen op den schootkant alsovooren ingesteldt voor de somme van £150-0-0 wisselgeldt

V^{en} Coop

Een stuck noordtwest aen voorgaende groot 825 roeden nr. 82 van 'tselve 1ste beloop oock mette boomen op den schootkant alsovooren ingesteldt voor de somme van £185-0-0 wisselgeldt

VI^{en} Coop

Een stuck landt met west bosch west aende voorgaende groot 584

roeden nr. 71 van tselve 1ste beloop ingesteldt voor de somme van £101-0-0 wisselgeldt

VII^{en} Coop

Een stuck west aende voorgaende groot 520 roeden nr. 70 van 'tselve 1ste beloop ingesteldt voor de somme £130-0-0 wisselgeldt

VIII^{en} Coop

Een stuck west aende voorgaende groot 366 roeden nr. 66 van 'tselve 1ste beloop ingesteldt voor de somme £130-0-0 wisselgeldt

IX^{en} Coop

West aende voorgaende loopende lanckxhenen het kerckenstratjen een stuck saeylandt groot 716 roeden nr. 64 van 'tselve 1ste beloop ingesteldt voor de somme van £210-0-0 wisselgeldt

X^{en} Coop

Item een stuck saeylandt gelegen over pottersbrugge te weten het 1ste stuck aende straete mette boomen ter straeten vande voorliggenden cheyns groot volgens gemelde prochie caerte 533 nr. 86 van het vierde beloop ingesteldt voor de somme van £155-0-0 wisselgeldt

XI^{en} Coop

Een stuck saeylandt neffens de voorgaende oock met al de aenstaende boomen groot 325 roeden nr. 85 van 'tselve vierde beloop ingesteldt voor de somme van £90-0-0 wisselgeldt

XII^{en} Coop

Een stuck saeylandt west aende voorgaende parteye oock mette aenstaende boomen groot 390 roeden nr. 84 van 'selve vierde beloop ingesteldt voor de somme van £96-0-0 wisselgeldt

XIII^{en} Coop

Een stuck saeylandt eynden de voorgaende groot 317 roeden nr. 82 van 'selve 4de beloop ingesteldt voor de somme van £86-0-0 wisselgeldt

XV^{en} Coop

Voordes noch een stuck saeylandt gelegen t,eynden de twee voorgaende groot 400 roeden nr. 81 van 'tselve 4de beloop met de vier capitale eecken boomen daer op staende oock benefens al de voorgaende goederen in pachte gebrycke bij den voornoemde Fermont ingesteldt voor de somme van £72-0-0 wisselgeldt alles boven d'oncosten besproken bij danof sijnde conditien

De gonne gadinghe hebben om de voorschreven goederen ofte eenige van diere noch te verhoogen mogen hun tot dies op heden naer den goddelijcke dienst der vespers laeten vinden ten schepenhuyse deser prochie van Wachtebeke alwaer als dan daertoe sitdaghs sal woorden gehouden midtsaeders de verhoogingen sullen gheadmitteerdt worden op de conditien aldaer berustende als oock ten comptoire vande voornoemde notaris van Hende berustende ter inspectie van een ieder sijnde dit het VIJ^{de} kerckgebodt, actum den 21en Auguste 1774

Elck segge voord

INHOUDSTAFEL:

Voorwoord	Cesar David	blz. 1
Staat van onze bevolking	P. Hesters	blz. 2
De vogelcollectie van pastoor Camerman in touring club van België - 1936	Cesar David	blz. 5
'Het Kasteelken Maelstede'	P. Hesters	blz. 8

Driemaandelijks mededelingsblad van de
Heemkundige Kring "Oud Wachtebeke"

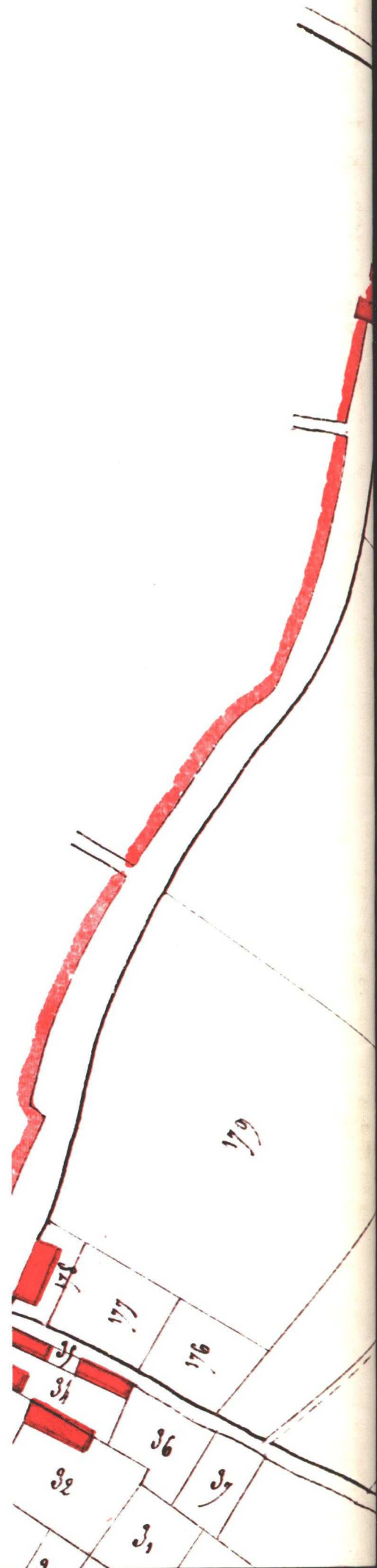
25ste jaargang 1998 - 1ste kwartaal

Verantwoordelijke uitgever:

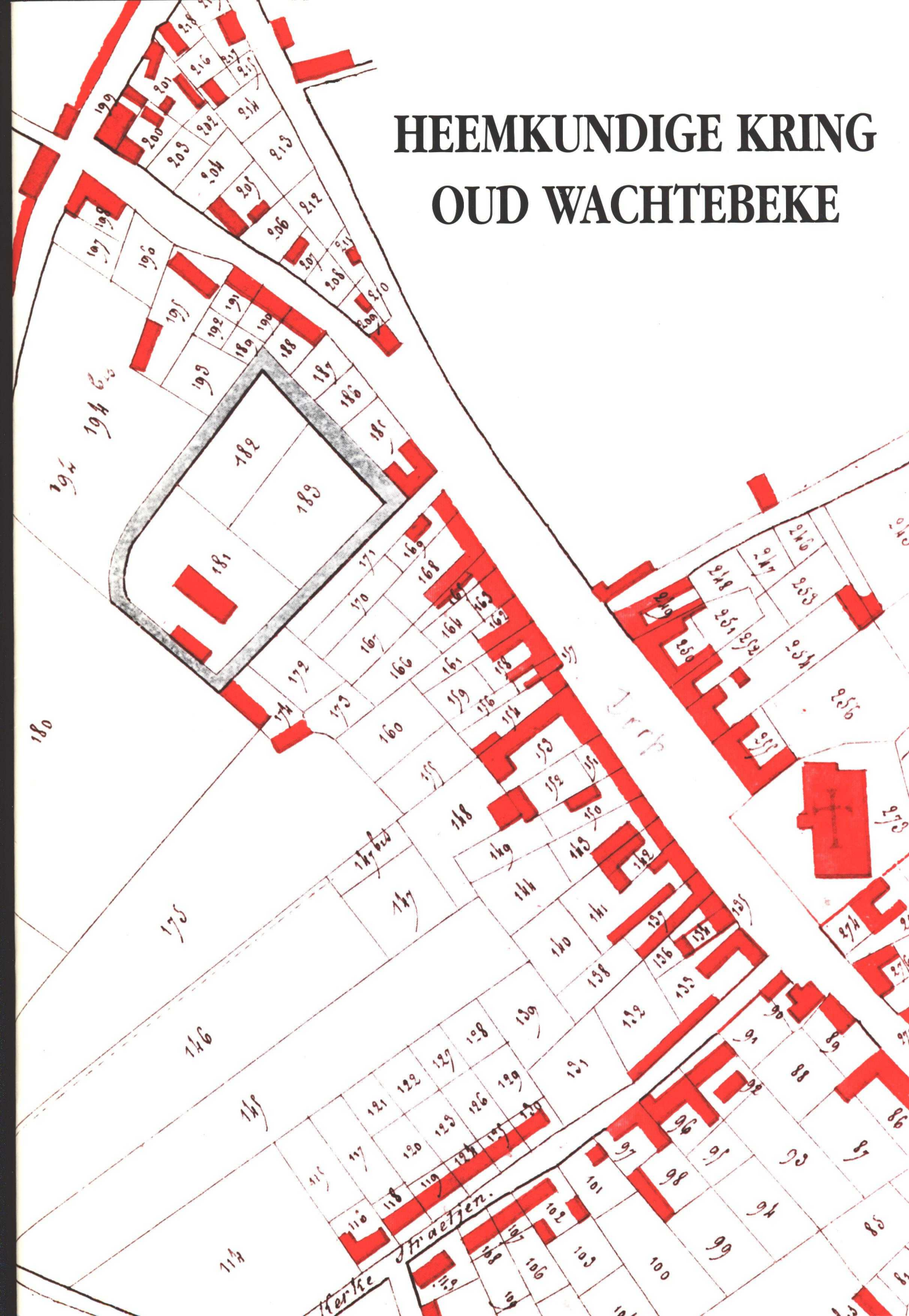
Paul Hesters

Stationsstraat 165

9185 Wachtebeke

HEEMKUNDIGE KRING OUD WACHTEBEKE

*“Want al wie vraagt, verkrijgt,
wie zoekt vindt
en voor wie klopt, wordt opengedaan”
Lucas 11 § 10*

Waarde Heemvrienden,

13 September was voorwaar een feestelijke dag voor WACHTEBEKE-Overslag en voor onze Heemkring. Reeds 2 jaar geleden, bij het verschijnen van ons jaarboek over Omer Van Puyvelde, hadden wij er bij het gemeentebestuur op aangedrongen dat aan het vernieuwde kerkplein op Overslag de naam van deze befaamde musicus zou gegeven worden.

Het heeft wel een tijdje geduurd maar het resultaat overtreft onze verwachting. Het was wel hondsslecht weer tijdens de inhuldiging maar er was toch heel wat volk, een bijna voltallig schepencollege en een delegatie van de familie Van Puyvelde. Onder een druilerige regen, beschutting zoekend onder een paraplu, mochten wij de onthulling bijwonen van een prachtig borstbeeld van Omer Van Puyvelde, geplaatst op een marmeren sokkel. Marmeren platen met de naam Omer Van Puyveldeplein prijken voortaan op de afsluitingsmuur van het kerkplein. Een sieraad voor Overslag.

Van een onzer leden werden wij er op attent gemaakt dat er nog een “monument” staat op Overslag. Het zou best een opknapbeurt kunnen verdragen, zodat het terug in volle glorie te bewonderen zou zijn. Het betreft een grenspaal uit de Oostenrijkse tijd staande langs het onverhard weggetje van de Papdijk naar de Zuiddorpseweg. Nu staat het enigszins overwoekerd door onkruid. Wij hebben dan ook een verzoek gericht tot de Schepen van Openbare Werken om hier iets aan te doen en wij twijfelen er niet aan dat eerstdaags hiervan werk zal gemaakt worden.

Waarvoor wij nog op de deur zullen moeten blijven kloppen is de benaming van het Cultureel Centrum. Elders in dit blad vindt U mijn reactie op deze voor ons onduidelijke zaak. Om ons steentje bij te dragen voor het nieuwe Cultureel Centrum had Pol Hesters een zeer doorwrocht artikel geschreven over de geschiedenis van het kasteeldomein waarop het Centrum werd opgericht. Wij hadden dan ook gedacht dat dit zou gewaardeerd worden en zijn weerslag zou vinden in de benaming van

het Centrum. In de Cultuurraad was trouwens een algemene consensus voor de naam “Maelstede”, terwijl voor de verschillende zalen de voorkeur ging naar plaatselijke toponiemen. Blijkbaar heeft dit allemaal niet geholpen en gelden hier andere normen dan democratische inspraak en logica. Wij hebben dan ook gemeend hier sterk te moeten tegen protesteren. Ook andere verenigingen zijn niet gelukkig met deze gang van zaken en hebben terzake een schrijven gericht aan het Gemeentebestuur. Wij hopen dat door dit algemeen protest deze miskleun alsnog hersteld wordt.

Zoekt en gij zult vinden. Zo zijn wij dus op zoek getrokken naar een adequaat lokaal voor onze Heemkring met een uitbreiding naar documentatiecentrum en museum. Wij hebben wel een halve toezegging voor de vroegere rijksschool, eigendom van het O.C.M.W. maar er is nog heel wat werk te doen voor dit gebruiksklaar is. Intussen hebben wij met de Safarkensmarkt terug gebruik kunnen maken van “het Kinderwelzijn” tot ieders tevredenheid. De bestemming als politiekantoor is voorlopig van de baan en het is alles behalve zeker dat van al die mooie plannen nog iets in huis komt. Wij hebben dan ook onze stoute schoenen aangetrokken en een vraag gericht aan het Gemeentebestuur om deze lokalen voorlopig te onzer beschikking te stellen. Het gebruiksklaar maken kost weinig en de ligging is ideaal.

Mochten de bouwplannen later toch uitgevoerd worden, dan kunnen wij nog altijd naar het OCMW gebouw trekken. Onze lokalen in de oude jongensschool bieden nog wel een onderkomen maar zijn geen lang leven meer beschoren. In afwachting van een mogelijke verhuis zijn wij druk doende ons documentatiecentrum in het Rechtstro in te richten. Nu wij voor een klein prijsje een deel boekenrekken van de bibliotheek konden overnemen kunnen wij eindelijk ook ons archief ordenen. Mede door een versterking van het bestuur kunnen wij aldus de toekomst met vertrouwen tegemoet zien.

Cesar DAVID Kringvoorzitter

HEEMKUNDIGE KRING
OUD WACHTEBEKE
 Lid Verbond Kringen voor Heemkunde
 in Oost-Vlaanderen

Voorzitter: Cesar DAVID
 Azalealaan 4 Wachtebeke
 Secretaris: Guy TRANGEZ
 Melkerijstraat 42 WACHTEBEKE

Aan het COLLEGE van Burgemeester en Schepenen
 van en te 9185 WACHTEBEKE

t.i. aan Burgemeester W. DE VliegHER
 aan Cultuurschepenen R. VEREECKE

Geachte Heren,

BETREFT: Naamgeving Cultureel Centrum

Als voorzitter van de Heemkundige Kring "Oud WACHTEBEKE" en van het "Samankoor", wens ik namens beide verenigingen uitdrukkelijk te protesteren tegen de valse berichtgeving in het Gemeentelijk Informatieblad september-oktober '98. Terzake de naamgeving wordt gesuggereerd dat de namen "Waaslandzaal" en "Meetjeslandzaal" zouden voorgesteld zijn door de Heemkring en het Samankoor. Niets is echter minder waar. Ik eis daarom een rechtzetting in het volgend informatieblad. Onze afgevaardigden waren wel op de vergadering van de cultuurraad, waar de naamgeving besproken werd. Achteraf hebben zij echter moeten constateren dat heel het debat slechts een rookgordijn was om de zaak een officieel tintje te geven. Alles was immers al geschoteld.

Cultureel Centrum WACHTEBEKE, het kan moeilijk fantasielozter. Ook het logo oogst bij velen een smalende kritiek. Ik vraag mij trouwens af wat het "Waasland" hierbij komt doen, zeker nadat een onzer leden in een fervente polemiek ten overvloede bewezen heeft dat WACHTEBEKE niet tot het Waasland behoort of behoort heeft. Ook "Reynaert" is er bij de haren bijgesleurd. En dan te bedenken dat in het laatste mededelingsblad van onze Heemkring een uitgebreide beschrijving stond van het aldaar gelegen Kasteel en zijn achtereenvolgende eigenaars. Een pleiade van namen met zin, Maelstede, Stoppelare, De Peneranda, enz... In de cultuurraad schijnt er trouwens een verregaande consensus te zijn geweest om het Centrum "Maelstede" te noemen. Terzake wil ik in herinnering brengen dat enkele jaren geleden het Provinciebestuur er bij de gemeenten op aangedrongen heeft bij naamgevingen bij voorkeur toponiemen of historisch gefundeerde namen te gebruiken. Aangeraden werd de plaatselijke Heemkring hierbij in te schakelen. Dat historisch waardevolle naamgeving zin heeft, mag blijken uit een artikel dat verscheen in K.M.O. informatief waarvan copie hierbij. Blijkbaar heeft onze cultuurfunctionaris daar geen boodschap aan en volgt hij liever het advies van een niet-streekgebonden Wachtebekenaar.

Ik hoop dat U het belang van dit schrijven zult inzien en dat U de moed opbrengt naamgeving en logo van het Cultuurcentrum te herzien.

Met eerbiedige groeten.

Cesar DAVID

KIJK OP BOEKEN

Wij willen uw aandacht vestigen op 2 boeken welke, met medewerking van onze Heemkring, binnenkort verschijnen.

In memoriam A. van Wilderode

- * Formaat 30,7 X 23 cm.
- * Inhoud: 96 bladzijden, geïllustreerd met foto's en tekeningen, gebonden met keiharde kaft
- * Prijs: 445 tot 30 september, daarna 495 BEF. (voor onze leden geldt de voorverkoopprijs langer)

Het betreft geen boek met gedichten van de befaamde dichter Anton van Wilderode maar gedichten over hem, zijn streek en zijn visie; verlucht met prachtige tekeningen. Zijn Moerbeke wordt belicht door Roger Vervaeet met tekeningen van Philemon Coupé en René de Vilder. Het Waasland wordt in de verf gezet door het echtpaar Heirman-Fierens en in het derde deel wordt zijn zin voor humor verwoord en grafisch verzorgd door cartoons van SEM.

Aanvankelijk was het de bedoeling een huldeboek samen te stellen bij de 80ste verjaardag van Anton van Wilderode. Zijn heengaan verhinderde dit plan, maar toch bleef het initiatief leven. Het mag een wonder heten hoe door samenwerking van velen, het uiteindelijk uitgroeide tot dit In Memoriam Anton van Wilderode, door dorps- en streekgenoten geschreven. De twee grondprincipes waren: een Moerbeeks initiatief en telkens 13 gedichten. E.H. Raf David, pastoor te Klein-Sinaai heeft dan dit memoriam te boek gesteld met medewerking van de Heemkringen van Moerbeke, Stekene en Wachtebeke en de plaatselijke afdeling van het Davidsfonds. Het boek wordt voorgesteld tijdens de Parochiefeesten op 4 oktober, waar in de pastorie een "Anton van Wilderodekamer" wordt ingericht. Het boek

is te bestellen bij de Heemkundige Kring c.q. Cesar David Azalealaan 4 WACHTEBEKE, Tel. 345 01 62.

DE LAGE LANDEN EN HUN GRENZEN door Dhr. P.W. STUIJ

Onder de auspiciën van de Heemkundige Vereniging Terneuzen en met medewerking van de Heemkundige kringen uit de Vier ambachten.

De zelfstandige staten België, Nederland en Frankrijk hebben niet altijd in hun huidige vorm bestaan. Hoe zijn dan hun begrenzingen tot stand gekomen? Daarover gaat het verhaal.

- * 136 pagina's met veel foto's en kaartjes. Harde full colour kaft.
- * Voor de speciale ledenprijs van 650 BEF.
- * Alle inschrijvers ontvangen een uitnodiging om bij de presentatie aanwezig te zijn.
- * Een presentatie met lezing zal in België plaatsvinden. Later hierover nader bericht.
- * Te bestellen bij de Heemkundige Kring Oud WACHTEBEKE met storting van 650 frank op rekening Nr. 448-2594321-57 van Heemkundige Kring "Oud WACHTEBEKE"

Het boek behandelt een vrij groot gebied en een zeer lange periode. Bedenk even dat de opgravingen in Ename een versterkte abdij betreffen op de grens tussen het Germaanse en het Frankische rijk met de Schelde als grenslijn. Frans-Vlaanderen dat eertijds tot Vlaanderen behoorde, de diverse grenswijzigingen in wat eens de Nederlanden waren, Rijksvlaanderen en Kroonvlaanderen enz... Alleszins een boeiend boek voor de lange winteravonden en leerrijk voor de jeugd nu en later.

STAAT VAN ONZE BEVOLKING

OVERLIJDENS 20 juni tot 30 augustus 1998

Eeklo 18/06/1998

VAN WONTERGHEM JANINE LOUISE MARIE, geb. Gent 26/09/1927, dochter van Robertus en Juliette Maria Bollen, Meersstraat 31, 70j.

Gent 08/07/1998

VAN GAEVER ELISA MARIA, geb. Moerbeke-Waas 23/06/1916, echtg. Achilles Alphonse De Clerck, dochter van Cyrille en Emilie De Bruyne, Hoogstraat 22, 82j.

Gent 11/07/1998

SWARTELE JULIEN JOANNES MARIE, geb. Wachtebeke 18/02/1928, echtg. Palmyra Van De Voorde, zoon van Victor Emiel en Maria Ludovica Buerick, Walderdonk 25, 70j.

Eeklo 21/07/1998

THYS GERMANA MARIA, geb. Wachtebeke 05/04/1904, wed. Remi Delsaert, dochter van Eduardus en Emma Roelant, Godshuisstraat 13, 94j.

Wachtebeke 22/07/1998

GYSEL LUTGARDE SIMONE JOSEPHA, geb. Zelzate 31/03/1951, echtg. Julien Leopold Raman, dochter van Albert en Gerarda Aper, Walderdonk 20, 47j.

Wachtebeke 23/07/1998

NIMMEGEERS JULIA SUZANNA EULALIA, geb. Evergem 06/07/1922, wed. Joseph Eduard Van Der Ha, dochter van Emiel Cesar en Clementina Boone, Meersstraat 31, 72j.

Gent 24/07/1998

HEIREMAN ANGELA MARIA, geb. Stekene 22/03/1912, dochter van August en Maria Poele, Meersstraat 31, 86j.

Wachtebeke 27/07/1998

GEVAERT MARIA LOUISA, geb. Merelbeke 03/12/1901, wed. Raymond Gerard Drieghe, dochter van Christianus Antonius en Cornelia Augusta Pluym, Godshuisstraat 13, 96j.

Gent 29/07/1998

DEMUNSTER MARIE LOUISE, geb. Wachtebeke 21/07/1936, dochter van Eduardus en Leontine Van Bonne, Langelede 79, 62j.

Gent 30/07/1998

ACKE PAULA ELISA, geb. Wachtebeke 13/10/1926, echtg. René Van De Voorde, dochter van Polydorus en Sidonia Van Wijnsberge, Rechtstro 17, 71j.

Gent 07/08/1998

VERBEELT RICHARD PETRUS, geb. Wachtebeke 15/07/1928, echtg. Julienne Wauters, zoon van Raymond Frans en Romanie Hillaert, Molenhoek 59, 70j.

Wachtebeke 08/08/1998

CLOECKAERT EDUARDUS EMIEL JULIANA, geb. Wachtebeke 26/03/1920, echtg. Suzanna Vermeulen, zoon van Joannes Joseph en Alice Soeting, Kerkstraat 51, 78j.

Wachtebeke 08/08/1998

VERPLANCKE ALBERTINA LEOPOLDINA, geb. Wachtebeke 20/02/1914, wed. Remigius Petrus De Smet, dochter van Eduardus en Leonie Marie Colpaert, Godshuisstraat 13, 84j.

Gent 10/08/1998

CLAEYS ELIZA YVONNE PAULINE, geb. Sint-Andries-Brugge 27/05/1904, wed. Joseph Lots, dochter van Evariste en Malvina Baete, Meersstraat 31, 94j.

Sint-Gillis 11/08/1998

MISSEGHERS MARGARETHA LOUISE MARIA, geb. Wachtebeke 29/11/1913, dochter van Joseph en Juliana Chalmet, Kerkstraat 32, 84j.

Gent 11/08/1998

VAN POUCKE CLARA, geb. Wachtebeke 30/10/1914, dochter van Augustus en Marie Felicita Van De Voorde, Peene 8, 83j.

Gent 18/08/1998

VELLEMAN OMER PETRUS, geb. Wachtebeke 05/08/1928, zoon van Mauritius Eduardus en Anna Idonia Bal, Molenhoek 72, 70j.

Wachtebeke 22/08/1998

RAMAN MARIA GABRIELLA, geb. Wetteren 03/06/1922, wed. Jozef Ransschaert, dochter van Karel en Zoë Buysse, Meersstraat 31, 76j.

Wachtebeke 27/08/1998

DE GROOTE GISELLA ROMANIA MARIA, geb. Waasmunster 21/02/1910, wed. Norbertus Petrus Van Overbeke, dochter van Joannes Baptist en Coleta Maria Livina Cornelis, Meersstraat 31, 88j.

Wachtebeke 27/08/1998

VAN DE VOORDE MARIA FELICITA, geb. Wachtebeke 18/02/1914, wed. René Van De Voorde, dochter van Augustus en Mathilde Catharina Delsaert, Walderdonk 23, 84j.

HUWELIJKEN 20 juni TOT 31 augustus 1998

24/06/1998

VAN HOLEN LUC HELENA REMI, Sint-Stevensstraat 24, Zelzate
VAN DAELE KATHLEEN JULIA HENRI, Langelede 42, Wachtebeke

27/06/1998

MEKEIRLE STEFAAN, Molenstraat 14, Wachtebeke
DE MEESTER INGE, Molenstraat 14, Wachtebeke

10/07/1998

MAREEN KOEN, Overslagdijk 28, Wachtebeke
DE VOS HEIDI NOREEN GERMAINE FRANCINE, Overslagdijk 28, Wachtebeke

10/07/1998

VANPOECKE KURT ANDRE, Sint-Elooi-polder 1, Wachtebeke
CORNELIS NADINE MARIETTE ANDRE, Sint-Elooi-polder 1, Wachtebeke

11/07/1998

DE KERPEL JURGEN, Spoorwegstraat 2, Wachtebeke
DE RIDDER BRONCIA BERTHA, Gladiolenlaan 19, Wachtebeke

17/07/1998

BRAL FILIP GUY, Sparrestraat 26, Zelzate
EVERAERT MARJON ALICE LEA, Zwaluwlaan 16, Wachtebeke

17/07/1998

VIGOUREUX YVES CHARLES, Bovenhoek 49, Wachtebeke
VERSLIJCKE ILSE, Bovenhoek 49, Wachtebeke

25/07/1998

DE QUICK RONNY HUBERT ANNE MARIE, Molenhoek 54, Wachtebeke
VAN DE VOORDE ELS FRANS ZULMA, Molenhoek 54, Wachtebeke

31/07/1998

ONGENA FREDDY AUGUSTE ALMA, Stationsstraat 60, Wachtebeke
STEENHOUDT ANNA MARIE SIMONNE, Stationsstraat 60, Wachtebeke.

IN 'T SCHUTTERSLOF BIJ DE KINDEREN VERVAET

OPRICHTING VAN DE EERSTE WONING OP HET PERCEEL A1583

Naar aanleiding van een familiefoto van het gezin Vervaet te Wachtebeke hebben wij enkele opzoekingen verricht aangaande de familie Vervaet en het "estaminet" in 't Schutterslof bij de kinderen Vervaet gelegen op de wijk Pottershoek. Volgens de eerste kadastrale plannen uit 1810 stond op de plaats, waar later het estaminet van de familie Vervaet zou gebouwd worden, geen enkele bebouwing. Het perceel had toen het kadastranummer sectie A1227 met een grootte van 1.35.00 aren. Het was eigendom van Augustinus De Mets, lijnwaadbleker van beroep en wonende te Wachtebeke.

EERSTE BEBOUWING OP PERCEEL A1227 LATER A1583

Wanneer de woning juist is gebouwd vergt verder onderzoek. In het bevolkingsregister uit 1829 wordt als de eerste bewoner van dit perceel Bernardus Vervaet vermeld gehuwd met Livina Creve. Dit echtpaar was gehuwd te Wachtebeke op 14 juli 1814. Waarschijnlijk heeft dit echtpaar de herberg laten optrekken. Bij het tot stand komen van het huidige kadaster in 1830 wordt als eigenaar van de grond Willem William - De Meulemeester uit Gent vermeld. De eigenaar van het huis was Bernardus Vervaet. Het huis stond op cijnsgrond, met het kadastranummer sectie A nr. 1583

Bernardus Vervaet was landbouwer van beroep en had een lengte van 1.71m wat voor die tijd een zeer groot persoon was. Hij nam dienst in het leger van Napoleon bij de 3de comp. grenadiers, 3de bat. en verkreeg de graad van sergeant. Na 8 jaar dienst kwam hij terug naar Wachtebeke en verkeerde volgens zijn militaire gegevens in goede gezondheid.

Bernardus Vervaet geboren te Wachtebeke op 4 september 1786 trad in het huwelijk op 14 juli 1814 met Livina Creve geboren te Wachtebeke op 3 september 1784. Bij het aangaan van dit huwelijk werd een kind met de naam Seraphina Creve gewettigd en kreeg de naam van Seraphina Vervaet geboren te Wachtebeke op 8 november 1811. Volgende kinderen werden geboren uit dit huwelijk:

- Vervaet Ursula ° Wachtebeke 23/05/1815
- Vervaet Joannes Baptist ° Wachtebeke 24/01/1818
- Vervaet Petrus ° Wachtebeke 19/07/1820
- Vervaet Maria Christina ° Wachtebeke 18/03/1822
- Vervaet Justina ° Wachtebeke 25/11/1826
- Vervaet Melanie ° Wachtebeke 27/01/1830 -
+ Wachtebeke 12/11/1833
- Vervaet Leopoldus ° Wachtebeke 09/04/1835

TWEEDE GENERATIE VERVAET OP POTTERSLOEK

In 1851 verkoopt Bernardus Vervaet zijn woning met afhangen aan zijn zoon Joannes Baptist Vervaet die op 11 mei 1859 huwde met Ida Roegiest. Hij bleef wonen in zijn geboortehuis, het estaminet "in 't Schutterslof" op Pottershoek. Zijn moeder

Livina Creve was reeds overleden op 5 augustus 1858. Zijn vader, Bernardus Vervaet overleed op 4 januari 1866.

In 1856 heeft er een grenswijziging plaats tussen de verschillende aanliggende percelen van de boerderij. De gaaiperse stond recht tegenover het estaminet daar waar later het voetbalplein kwam te liggen en waar heden de varkens van landbouwer Gilbert Van Beneden lopen.

Ook uit dit huwelijk werden verschillende kinderen geboren met name:

- Vervaet Henricus ° Wachtebeke 02/06/1860
- Vervaet Dominicus ° Wachtebeke 01/02/1862
- Vervaet Clemence ° Wachtebeke 13/03/1864 -
+ Wachtebeke 16/06/1869
- Vervaet Theophielus ° Wachtebeke 26/02/1865
- Vervaet Emilius ° Wachtebeke 03/06/1867
- Vervaet Maria Coralie ° Wachtebeke 14/07/1870
- Vervaet Livinus Ludovicus ° Wachtebeke 05/11/1871
- Vervaet Gustaaf ° Wachtebeke 03/06/1877
- Vervaet Alfons ° Wachtebeke 24/05/1884

In 1865 heeft er een eigendomswissel plaats bij de familie William te Gent. Het huis blijft eigendom van Joannes Baptist Vervaet. In 1874 wordt de woning vergroot en wordt een nieuwe schuur gebouwd. Door het overlijden van de eigenaar van de grond volgt er in 1889 een verkoop van de cijnsgrond aan Joannes Vervaet gehuwd met Ida Roegiest. Hierdoor komt het gecombineerd landbouwbedrijf-estaminet in volledige eigendom van Joannes Baptist Vervaet.

DERDE GENERATIE VERVAET OP POTTERSLOEK

Bij het overlijden van Joannes Vervaet op 16 september 1899 komt de hofstede in het bezit van de weduwe en haar kinderen. De hofstede bestond uit een woonhuis, zijnde een herberg, een boomgaard en een landgebouw (schuur). De gaaiperse van de schuttersgilde "Sint-Sebastiaan" stond recht tegenover het estaminet aan de andere kant van de straat. Na het overlijden van Ida Roegiest op 20 april 1901 heeft er een verdeling plaats bij de kinderen Vervaet en komt de hofstede in het bezit van Theophiel, Emilius, Marie Coralie, Gustaaf en Alfons Vervaet.

Foto: Kinderen Vervaet: anno 1910 zittend, L-R Alfons, Elodie, Marie Coralie, August; Staande, L-R Henri, Dominicus, Theophiel, Emilius en Livinus Ludovicus (Louis).

In 1915 verkochten de kinderen Vervaet hun deel in de ouderlijke woning aan hun zuster Marie Coralie Vervaet gehuwd met Karel Lodewijk Van Hecke. Dit echtpaar vestigde zich in de woning die twee generaties terug de familie Vervaet had opgericht.

Uit het huwelijk Karel Lodewijk Van Hecke met Marie Coralie Vervaet worden geen kinderen geboren. Alle nichtjes en neefjes waren er welkom. Wanneer er problemen opduiken in het eerste huwelijk van Livinus Ludovicus Vervaet met Ursula De Waele wordt het enig kind uit dit huwelijk Juliana Vervaet, later gehuwd met Maurice Leroux, opgevangen bij het echtpaar Van Hecke-Vervaet.

Foto: De familie Vervaet op de bolbaan op de ouderlijke hofstede: van L-R Marie Coralie Vervaet, Cesar Van Poucke, Alfons Vervaet, Karel Lodewijk Van Hecke, Theophiel Vervaet, Gustaaf Vervaet, Emilius Vervaet, Dominicus Vervaet, Henri Vervaet, Louis Vervaet en Elodie Vervaet. De kinderen: Gerard Vervaet, René Vervaet, Bertha Vervaet, en Juul Vervaet.

Gerard, Bertha en Juul Vervaet waren kinderen van Gustaaf Vervaet, René was de zoon van Emilius Vervaet.

NAAR NIEUWE EIGENAARS, EN EINDE VAN HET ESTAMINET VERVAET

Marie Coralie Vervaet overlijdt op 10 augustus 1934. Haar echtgenoot Karel Lodewijk Van Hecke neemt zijn intrek in het klooster te Sint-Kruis-Winkel en verkoopt de hofstede aan Edmond Alexander die gehuwd was met Coralie De Coninck. De akte werd verleden op 30 januari 1935 voor notaris Polidoor Teirlinck te Wachtebeke. Hierdoor komt het einde van 120 jaar familie Vervaet in de woning die eens werd opgericht door Bernardus Vervaet. Het estaminet en het schutterslokaal verdwijnt. De gaaiperse wordt verkocht aan August Plasschaert uit de Stationsstraat en aldaar overgebracht. De weide waarop de gaaiperse stond verandert in een voetbalplein.

De hofstede werd verhuurd aan Cyrille Schepens gehuwd met Clara De Soomer. Uit dit huwelijk werden vijf kinderen

geboren met name:

- Schepens Irène ° Wachtebeke 18/07/1935
- Schepens Elza ° Wachtebeke 19/03/1937
- Schepens Valeer ° Wachtebeke 30/05/1938
- Schepens Georgette ° Wachtebeke 03/01/1944
- Schepens Michel ° Wachtebeke 18/05/1945

Dit gezin blijft er wonen tot in 1959. Op 1 juni 1959 nemen Edgard Bracke gehuwd met Yvonne Bauwens en hun twee kinderen Valeer en Jacqueline hun intrek op de hofstede. Zij kwamen van een hofstede uit Peene.

Op 16 september 1961 wordt een akte verleden voor notaris Louis Mullié te Moerbeke-Waas waarin het echtpaar Alexander-De Coninck de hofstede op Pottershoek verkopen aan hun neef René De Coninck gehuwd met Edith Alliet die eveneens op Pottershoek wonen.

EINDE VAN DE HOFSTEDEN OPGERICHT DOOR BERNARDUS VERVAET IN 1915

Na het overlijden van Edgard Bracke op 30 juni 1966 blijft zijn weduwe samen met haar dochter op de hofstede wonen. De zoon Valeer was reeds gehuwd. De woning is niet meer aangepast aan de noden van de tijd en weduwe Bracke en haar dochter kijken uit naar een andere woning. In september 1974 verhuizen zij naar de Molenstraat en wordt de hofstede op Pottershoek onbewoond. René De Coninck dient een aanvraag in tot het bekomen van een slopingspremie van een onbewoonde woning. Alle gebouwen worden steen voor steen afgebroken. In 1978 bekomt de eigenaar, René De Coninck, een toelating om een woning op te richten op een deel van de grond waar eens de familie Vervaet de eerste woning had gezet. Een volgende toelating voor het bouwen van een nieuwe woning op dezelfde grond wordt in 1987 verkregen door de eigenaar René De Coninck. De twee woningen, Pottershoek 6 en 6a zijn beiden huurwoningen en hebben reeds verschillende bewoners gekend.

DE KINDEREN VERVAET

Het einde van de hofstede van de kinderen Vervaet op Pottershoek betekende niet het einde van de familie Vervaet te Wachtebeke en omstreken. Een kleine onvolledige samenvatting van het reilen en zeilen van de kinderen van Joannes Baptist Vervaet en Ida Roegiers geeft een beter beeld van deze familie.

- **Henri Vervaet**, beter (anders) gekend als "de Pruis" in onze gemeente en ver daar buiten was en is een naam met een begrip. Hij was gehuwd met Honorine Van de Capelle. De feestzaal en herberg "het Pruisenhof" is een voortvloeiende uit deze familietak. Ook de uitbaters van het autocar- en vervoerbedrijf Vervaet uit Moerbeke-Waas stammen af van Henri Vervaet. Er is reeds meer dan een artikel en foto in ons jaarboek of driemaandelijks blad gepubliceerd over deze tak van de familie Vervaet.

De ware genegenheid voor de overledenen bestaat in te bidden voor hunne eeuwige rust. H. Aug.

†
BID VOOR DE ZIEL

van
HENRI VERVAET

echtgenoot van
HONORINE VAN DE CAPELLE,
geboren te Wachtebeke den 2 Juni 1860
en aldaar overleden den 10 Februari 1928,
Versterkt door de H.H. Sakramenten.

Hij was rechtvaardig voor God, wandelde in de vrees des Heeren. Act. Ap. IX. 31.

Dat God mijne daden wege in deschaal der rechtvaardigheid, Hij, die de oprechtheid en eenvoudigheid mijns harten kent. Zoolang God mij 't leven behoudt, zullen mijne lippen geen ongerechtigheid spreken. Ps. xxxi. 6. xxvi. 13.

O mijn God, ik heb groote pijnen geleden in mijn lichaam, maar met onderwerping heb ik ze verdragen om Uwentwile. Mach. vi. 30.

De kwellingen mijns harten zijn vermenigvuldigd. Aanzie, o Heer, mijne bedruktheid en mijn lijden. (Ps. XXIV. 17. 18.)—En de Heer heeft mij aanhoord en mij getrokken uit eenen pool van ellenden. (Ps. XVIII. 34.)

De dood is beter dan een bitter leven, en de eeuwige rust dan eene aanhoudende kwijning. Eccl. xxx.

In vrede zal ik rusten; steunende op den overvloed van Gods barmhertigheid zal ik Zijn huis binnentreden. Sap. 33. 5.

Bemide Echtgenoot, ik verlaat eene aarde vol ellende voor een rijk van vreugde, ween dus niet over mij zooals dezen die geene hoop hebben; en gij, duurzame kinderen, eert uwe moeder al de dagen uws levens, en weest uwen vader dagelijks inachtig in uwe gebeden.

Jezus, Maria, Jozef, ik geef U mijn hart, mijne ziel en mijn leven. (300 d. afl.)

Mijn Jezus, barmhartigheid! (100 d. afl.)

DRUKK. MAUR. CREVE, WACHTEBEKE.

sens nam de zaak over. Vervolgens liet Maurice Janssens zijn bierhandel over aan Michel Celie die op zijn beurt hetzelfde bedrijf overliet aan zijn schoonzoon Marc De Bruyne.

— **Theophiel Vervae**, hij bleef jongman en hielp als brouwersgast bij zijn broer Dominicus in de brouwerij. Altijd dorstig genoot hij met teugen (bier) van het leven.

Hebt medelijden met mij, gij te minste mijne vrienden, want de hand des Heeren heeft mij geraakt. Job XIX 21.

†
BID VOOR DE ZIEL

van
THEOPHIEL VERVAET

zoon van wijlen **JAN BAPTIST** en **IDA ROEGEST**,
geboren te Wachtebeke den 25 Februari 1865
en er overleden den 20 November 1921.
Versterkt door de H.H. Sakramenten.

De Heer zal mij vergelden volgens mijne gerechtigheid. — Ik heb de vergadering der verwaanden niet bijgewoond en ik zal het verblijf der boezen niet binnentreden. Ps XVII 21. — XXV 6.

De dagen van den mensch zijn kort: het getal zijner maanden is in Gods handen; Heer Gij hebt aan zijn leven palen gesteld die hij niet kan overschrijden. Job XIV 5.

Weest dan altijd bereid, want de Zoon des Menschen zal komen op de uur die gij niet denkt. Mat. XXIV 45.

Ik weet dat mijn Verlosser leeft en dat ik ten jongsten dage uit de aarde zal verrijzen. Ik zelf zal mijnen God aanschouwen en mijne oogen zullen Hem zien, dit is de hoop die in mijn herte rust. Job XIX 25-26.

Bemide broeders en zusters, weest niet bedroefd gelijk dezen die geene hoop hebben, maar dat uwe gebeden mij vergezellen en eens brengen bij den troon van God. H. Ambr.

Heilig Hart van Jezus, ik heb betrouwen op U. (300 dagen afl.)

Mijn Jezus, barmhertigheid! (100 dagen afl.)

Druk. De Roover, Wachtebeke, Kerkstraat

— **Dominicus Vervae**, huwde met Augusta Van de Capelle en was brouwer van beroep. Zijn brouwerij was gelegen in het Dorp waar nu de woning van inspecteur Jozef De Cock staat. Het woonhuis was gelegen waar tot onlangs het kapsalon Peter Van Bambost was gevestigd. Zijn schoonzoon Maurice Jans-

— **Emilius Vervae**, landbouwer van beroep huwde tweemaal. Eerst met Regina Leonia Verbrugge en de tweede maal

De dood der rechtvaardigen is slechts een overgang tot een beter leven. Sap.

†
BID VOOR DE ZIEL

van
DOMINICUS VERVAET

echtgenoot van
AUGUSTA VAN DE CAPELLE
geboren te Wachtebeke den 1 Februari 1862
en aldaar overleden den 11 April 1930
Versterkt door de H.H. Sakramenten.

Oprecht van herte en rechtvaardig in zijnen handel, vreesde hij God en vluchtte het kwaad; door zijnen minzamen omgang en dienstvaardigheid maakte hij zich vele vrienden. Job. — H. Aug.

Hij morde niet wanneer de beproeving hem overkwam; steeds opgebeurd en geduldig verdroeg hij de kwellingen eener langdurige ziekte en met volkomene onderwerping aan Gods H. Wil bereidde hij zich tot den dood.

In vrede moge hij rusten, tot den dag waarop de Goddelijke Zaligmaker zijne belofte zal verwezenlijken: Ik ben de Verrijzenis en het Leven, die in mij geloof, al is hij ook gestorven, zal het eeuwig leven hebben, en Ik zal hem verrijzen in den jongsten dag. Ev. Jo. XI. 26.

Duurbare Echtgenoot en Kinderen, bemide bloedverwanten, God roept me tot Zich; dat uwe vurige gebeden me helpen genade te verwerven bij Hem, die ons tot een eeuwig en opperste geluk heeft bestemd; in afwachting dat we er weldra elkander zullen wederzien om nooit meer gescheiden te worden.

H. Hert van Jezus, ik heb betrouwen in U! (300 d. afl.)

Zoet Hart van Maria, wees mijne zaligheid. (300 dag. afl.)

DRUKK. MAUR. CREVE, WACHTEBEKE.

† **BID VOOR DE ZIEL**

van Mijnheer
EMILIUS VERVAET

weduwnaar van Mevrouw

REGINA LEONIA VERBRUGGE

echtgenoot van Mevrouw

MARIA LUDOVICA ROETS

geboren te Wachtebeke de 3 Juni 1867 en aldaar overleden de 20 Januari 1955,
versterkt door de HH. Sacramenten.

Wie den Heer vrees, gaat het goed op het einde; op de dag van zijn dood zal hij genade vinden.

Eccl. I, 13.

Wij hebben bij de dood niets te vrezen, wanneer wij in dit leven geen schuld hebben opgedaan, die te vrezen is.

H. Ambr.

Hoe troostrijk zijn deze woorden aan het sterfbed van een onzer duurzamen. Dan immers zien wij vaak eerst goed in wat werkelijk waarde heeft in het leven. Eer, roem, aanzien, fortuin, alles verzinkt dan als het ware in het niet. Het eenvoudigste christelijk leven, in de vrees des Heren doorgebracht en beëindigd krijgt dan zijn volle gestalte.

Bemide echtgenote, dank aan uwe goede zorgen is mijn levensdraad, die reeds lang zeer dun en broos geworden was, niet eerder gebroken. Ik dank u daarvoor, en zal er u voor vergelden van uit de Hemel. Laten wij elke dag voor elkaar bidden.

Duurbare kinderen, mijn hoge ouderdom en lichamelijke zwakheid zal de droefheid bij mijn heengaan niet wegnemen. Uw geloof echter zegt u dat ik voortleef en dat onze schelding maar tijdelijk is. Leef hier daarom steeds zo dat wij elkaar eens voor eeuwig kunnen zien in de Hemel.

Mijn Jezus barmhertigheid. (300 dag. afl.)

DRUKK. MAUR. CREVE, WACHTEBEKE.

met Maria Ludovica Roets. Uit het eerste huwelijk stamt Maria Vervaeet gehuwd met Remi Van de Voorde die nu nog op Pottershoek woont. Uit het tweede huwelijk sproten drie kinderen waarvan de bekendste Albert Vervaeet is. Hij was jarenlang gemeenteontvanger te Wachtebeke.

– **Livinus Ludovicus Vervaeet**, alleen gekend te Wachtebeke en omstreken als Louis Vervaeet. Hij huwde tweemaal, eerst met Usula De Waele uit Mendonk en daarna met Rosalie Ducarmon. Hij was de stichter en oprichter van de huidige firma Staelens-Vervaeet in de Stationsstraat. De meubelwinkel Maurice Leroux-Vervaeet, nu dagblad- en geschenkenwinkel De Wispelaere, gelegen op de Smishoek, waren ook nazaten van Louis Vervaeet. Germaine Vervaeet gehuwd met Maurice Van Bambost wonende in de Lindestraat is ook een dochter van Louis Vervaeet.

– **Alfons Vervaeet**, huwde met Adelaïde Van de Voorde en woonde in de Stationsstraat recht tegenover zijn broer Louis Vervaeet. uit dit huwelijk kwamen geen afstammelingen.

« Vroom, werkzaam en eenvoudig trouw trad hij dit aardse leven door. Zijn sterven wordt voor ons geen rouw, naar God gaat hij ons allen voor. » G.H.

†
Bid voor de ziel van
DE HEER
Louis VERVAET

weduwnaar van Mevrouw Ursula DE WAELE
en van Mevrouw Rosalie DUCARMON,

geboren te Wachtebeke op 5 november 1871
en er godvruchtig overleden op 10 juni 1966,
gesterkt door de H. Sacramenten der Zieken.

Het leven van onze dierbare afgestorvene is hoger geklommen dan wij naar menselijke maatstaf mogen verlangen. Niet iedereen wordt meer dan 90 jaar. Wij moeten dan danken om zijn lange levensduur. De zijnen weten hoe zijn leven gevuld is geweest met arbeid en zorg. Hij vertelde zo gaarne over zijn leven: hoe hij overal zijn werk goed gedaan had; hoe hij de genegenheid van anderen gewonnen had door zelf veel vriendschap te geven.

In lief en leed was hij bij de zijnen. Het vroege overlijden van zijn schoonzoon had hem diep geraakt. Zijn laatste levensmaanden waren een wachten op O.-L.-Heer. Zoals hij het zelf zei: « Hij mocht komen wanneer Hij wilde; hij was gereed. »

Wij vertrouwen thans op Christus. Hij is sterker dan de dood. Hij schenkt redding aan onze ziel en lichaam. Als we O.-L.-Heer vragen: « Zullen we onze dierbaren wederzien »,

dan antwoordt Hij ons in het Evangelie: « Vader, ik wil dat al die ge mij gegeven hebt bij Mij zijn opdat ze mijn heerlijkheid zien. » We bidden dan: « Schenk, Heer, aan onze dierbare afgestorvene de rust in uw vrede. »

Dierbare kinderen, klein- en achterkleinkinderen, gij hebt me veel genegenheid en vreugde gegeven in mijn oude dag. Vooral U bij wie ik woonde ben ik dankbaar voor al wat ge deedt. Volhardt in het goede. Ik ben thans naar O.-L.-Heer en allen die mij voorgingen. Blijft in afwachting van het blijde wederzien voor ons bidden.

Beste familie en vrienden, dank U om de schone uren die we samen mochten beleven. Tot weerzien allen in de hemel; ik reken op uw gebed.

Uw deelneming in het verlies van hem die ons zo dierbaar was schonk ons veel troost, en uw gebed was een kostbare hulp voor onze welbemindde overledene.

Wij danken U daarvoor van harte.

De Familie.

Druk. Hamerlinck, Zelzate

– **Elodie Vervaeet**, huwde met Charles Louis Eykens en woonde te Gent. Uit dit huwelijk werden geen kinderen geboren.

Ik weet dat mijn Verlosser leeft en dat Hij mij zal opwekken op de jongste dag.

†
GEDENK IN UW VROME GEBEDEN DE ZIEL
van Mijnheer

ALFONS VERVAET

Weduwnaar van Mevrouw
Adelaïde Van de Voorde

geboren te Wachtebeke de 24 mei 1884, en godvruchtig overleden te Oostakker, de 10 november 1962 na ontvangen te hebben de H.Sakramenten der stervenden.

De ouderdom is een erekroon die de overledene waardig heeft gedragen. Zijn ganse leven heeft hij de Heer trouw gediend in het volbrengen van zijn dagelijkse plichten en in zijn gebed. Een vrome man, naarstig en hartelijk voor iedereen.

In kalme berusting en overgave aan God heeft hij zich voorbereid op de dood. Hij is naar de Heer gegaan om het loon van zijn schoon leven in ontvangst te nemen. Dierbare eerw. zusters, ik ben u dankbaar voor de grote genegenheid en zorgzame bekommernis.

Ik wacht op ons aller weerzien bij God.
Bidt voor mij. U allen, familieleden en vrienden dank ik evenzeer. Weest ook gij mij gedachtig in uw gebed.

Mijn Jezus, barmhartigheid.

Druk Marc Geers - Oostakker - Tel. 51.00.83

Niets is mij overgekomen, dan wat den Heer behaagd heeft; dat zijn heilige Naam gezegend zij.

BID VOOR DE ZIEL
van
ELODIE VERVAET

echtgenoot van
Charles Louis EYKENS

geboren te Wachtebeke den 19 Januari 1874
en overleden te Gent den 13 Februari 1927,

Voorzien van de H.H. Sacramenten der stervenden.

Al hare wegen waren vreedzaam; van hare kindsheid af heeft zij God gevreesd en zijne geboden onderhouden. PROV. III. TOB. II.

Met stichtende verduldigheid en volkomene onderwerping aan den wil des Heeren heeft zij de beproefing gedragen, wetende dat zij die met Christus lijden, met Hem zullen verheerlijkt worden. Paul, ad Rom.

In vrede moge zij rusten, tot den dag waarop de Goddelijke Zaligmaker zijne belofte zal verwezenlijken: Ik ben de verrijzenis en het leven, die in mij geloof, al is hij ook gestorven, zal het eeuwig leven hebben, en ik zal hem verrijzen in den jongsten dag. IV. JO. XI. 26.

Bemindde echtgenoot en bloedverwanten, dat uwe gebeden mij volgen, tot dat wij wederom zullen vereenigd zijn om nooit meer te scheiden in de blijdschap des hemels.

Zoet hart van Maria, wees mijne toevlucht. (300 d. afl.)
Mijn Jezus, barmhartigheid! (100 d. afl.)
Zoet Hart van Jezus, geef dat ik U altijd meer en meer beminne. (300 d. afl.)

Druk. MAURITS CREVE Kerkstr. Wachtebeke

– **Marie Coralie Vervae**t, huwde met Karel Lodewijk Van Hecke en bleef in de ouderlijke woning wonen tot bij haar overlijden in 1934. Daarna ging de woning van de familie Vervae in andere handen over.

Geloofd zij Jesus-Christus. Amen.

†

BID VOOR DE ZIEL
VAN MEVROUW
MARIE-CORALIE VERVAET
ECHTGENOOTE VAN MIJNHEER
LOUIS VAN HECKE
geboren te Wachtebeke den 14 Juli 1870 en aldaar
overleden den 10 Augustus 1934.
Versterkt door de H.H. Sacramenten der stervenden.

—*—

Zij zag het einde van haar wankelend leven naderen met de gerustheid van gemoed die de kostbaarste gratie is voor de stervenden en de zoetste vertroosting voor dezen die overblijven. H. Aug.

Haar godsdienstig leven, gesteund op de ware vrees des Heeren, die van hare teedere jeugd hare voetstappen geleidde dienden tot stichting van allen die haar kenden; zij was bekleed als uitverkorene van God, met de goedheid, de ootmoedigheid en horenal met de liefde die de band is der volmaaktheid. Job.

In den tijd der beproeving gaf zij het voorbeeld eener ware christene onderworpenheid. Het kruisbeeld was haar steun en Maria's naam haar troost.

Vaartwel, beminde Echtgenoot en Bloedverwanten, ik weet hoe zeer gij mij verkleefd waart. Troost U bij de gedachte dat wij elkander eens zullen wederzien in den Hemel. Zijt mij indachtig in uwe gebeden.

Zoet Hart van Jezus, ik betrouw op U. (300 d.)
Zoet Hart van Maria, wees mijne zaligheid.
300 d. afl.

—*—

Drukk. Creve-Cheyns, Wachtebeke.

– **Gustaaf Vervae**t, huwde met Marie Drosbeke en vestigde zich in de herberg recht tegenover zijn geboortehuis op Pottershoek daar waar nu Gilbert Van Beneden woont. Uit dit gezin stamden verschillende kinderen waarvan de bekendste waren: Juul Vervae, Gerard Vervae zijn dochter baat café Perigord uit op Kalve, Bertha Vervae huwde met Honoré De Letter en had een zoon Gilbert De Letter die nu in de Parklaan woont te Wachtebeke.

†

BID VOOR DE ZIEL
van Mijnheer
GUSTAAF VERVAET
weduwenaar van Mevrouw
MARIE DROESBEKE
geboren te Wachtebeke de 3 Juni 1877 en aldaar
overleden de 13 december 1958,
gesterkt door de laatste H.H. Sacramenten.

Het leven van ledere mens is sterfelijk, we weten het, en toch geven we niet gaarne af wat ons zo dierbaar is. Toch hebben we veel redenen tot troost: vader bereikte een gezegende ouderdom en we danken U er voor, o Heer. We weten bovendien dat hij thans gelukkig is in 't hemels leven.

Tot zolang hij kon heeft hij gewerkt voor de zijnen. Een blijde lach en milde goedheid gingen van hem uit, steeds was hij tevreden. In voor- en tegenspoed zocht hij steeds de wil van de Heer.

De beproeving wist hij te aanvaarden en te dragen met christelijke gelatenheid. Tijdens de lange jaren dat hij ziek te bed lag, heeft hij nooit geklaagd, maar veel gebeden. Zijn paternoster was zijn grote vriend en zijn hoogdag een feest. Hij was een voorbeeld van christelijk geloof, want dat was hem heilig en ging voor alles.

Dat de eeuwige rust nu zijn deel weze en Gods eeuwig licht hem verschijne.

Dierbare kinderen en kleinkinderen, ik was gaarne bij u, doch de Heer heeft me nu tot Zich geroepen en tot onze moeder. Hebt dank voor uw warme genegenheid en goede zorgen. Van uit de hemel blijf ik u helpen in uw werk en christelijke taak. Blijft ook gij aan mij denken in uw gebed.

—*—

Druk. CREVE-CHEYNS - WACHTEBEKE.

P. HESTERS

DE BANGE OORLOGSJAREN 1940-1945 ONZE JONGENS IN DUITSLAND (1)

Gerard Coone, die nu woont aan het nummer 8 van onze Wachtebeekse Bosstraat, werd geboren op 6 juli 1924.

Onlangs ontving hij een witte kaart, met de handtekening van "De Minister - A. Flahaut", en waarop volgende tekst voorkomt, tweetalig, en ik zou bijna zeggen vanzelfsprekend, met het Frans vooraan. Wij laten hier enkel de Nederlandstalige tekst volgen.

"Kaart van Gedeporteerde 1940-1945 - (Wet van 7 juli 1953). COONE GERARD, erkend als gedeporteerde tot de verplichte tewerkstelling voor de periode van 26.03.1943 tot 25.05.1945 volgens beslissing in dato 11.12.1997 Gent - Volgnummer 383.808."

We kunnen alleen maar vaststellen dat men pas ruim 52 jaar na het einde van de Tweede Wereldoorlog tot de erkenning

kwam, niettegenstaande de wet reeds 44 jaar in voege was!

Aan deze erkenning is een geringe uitkering verbonden, die dus eigenlijk veel te laat komt!

Gerard was maar een goeie 18 jaar toen hij, helemaal tegen zijn zin zoals later uit dit verhaal zal blijken, naar Duitsland moest vertrekken en daar, zonder ook maar één keer met verlof te mogen komen, precies 26 maanden, ruim twee jaar, moest verblijven in miserabele en met het verstrijken van de tijd steeds slechter wordende omstandigheden.

Gerard werd met nog enkele andere Wachtebekenaars in de eerste maanden van 1943 opgeroepen om te verschijnen in de Sint-Margrietestraat te Gent, waar de 'Werbestelle' van de Duitse bezetter gevestigd was. Daar probeerde men, onder voorspiegeling van allerlei beloften, jonge mannen hun

aanwerving voor tewerkstelling in Duitsland te doen ondertekenen. In de 'Heimat' heerste een groot tekort aan werkkrachten. Alle werkzaamheden moesten in hoofdzaak verricht worden door vrouwen, ouderen en zelfs kinderen. Alle zogenaamde 'weerbare' mannen zaten in militaire dienst. Maar onze jongens lieten zich niet zo makkelijk overhalen. En zo kwam het ervan: arbeid in Duitsland werd verplicht!

Gerard dus naar Gent. Hij was niet alleen. Zes jonge kerels fietsten samen naar dat gevreesde kantoor. Gerard De Baerdemaeker, Maurice De Vos, André Beyens, Richard Van Hamme en Omer De Block waren de gezellen van Gerard.

In de 'Werbestelle' werden ze eerst vriendelijk behandeld, indien ze vrijwillig hun tewerkstelling in Duitsland zouden aanvaarden, zouden ze elk 1.000 frank en een paar werkschoenen krijgen. Duizend frank was veel geld in die tijd! Maar geen van de zes kon overhaald worden om het bewuste document te ondertekenen. De Duitsers stonden daar nochtans op: handtekeningen van vrijwilligers hadden voor hen een grote publicitaire waarde!

Onze Wachtebeekse jongens kregen nog wat bedenktijd. Dat betekende dat ze ook de drie volgende dagen opnieuw naar Gent moesten fietsen, waar hetzelfde scenario zich herhaalde. Tegenover hun hardnekkige weigering viel ten laatste het harde verdict: volgende week vrijdag... vertrek naar Duitsland!

Bij het naar huis rijden spraken de zes vrienden, jeugdig en vol vuur, onderling af dat ze niet zouden gaan. Ze zouden onderduiken, zich voor de rest van de oorlog verbergen. Vader Camiel Coone vond dat maar niets: beter dan die jonge kerels zag hij in dat aan een dergelijk plan heel wat moeilijkheden en gevaren verbonden waren. Toch liet Gerard zich de volgende week niet meer zien: hij was ingetrokken bij zijn nonkel Fred de bakker, en kwam voorzichtigheidshalve niet meer buiten. Maar na een week kwam vader heel vroeg in de morgen Gerard en de familie waarschuwen. Het wenen stond hem nader dan het lachen. En met reden. Twee Vlaamse collaborateurs, vergezeld door iemand in SS-uniform, waren de dag tevoren bij hem gekomen en hadden hem voor een verscheurende keuze gesteld: als Gerard niet opdook, zou vader zelf naar Duitsland gedeporteerd worden!

Dat was te veel! De vrijdag daarop, 26 maart 1943, stond Gerard aan het station, met als bagage twee rieten manden. Daarin had moeder vanzelfsprekend proviand en reservekleden gestopt. Om zeven uur in de morgen zette de trein, een locomotief en vier ouderwetse wagons, langzaam koers in de richting Lokeren. Niemand van de meereizenden kende de bestemming...

Er was geen militaire bewaking mee. Reeds in Peene wou Gerard van de traag rijdende trein wippen. Hij vroeg aan zijn kameraden zijn bagage naar buiten te gooien, maar zij konden hem ervan overtuigen dat dit toch niet zo'n goed idee was. Zo kwamen ze in Gent Sint-Pieters aan, waar nog een zestal wagons werden aangekoppeld, en waar ook nog een tweede locomotief werd bijgehaald. Gerard stond samen met René De

la Ruelle in de tweede wagon het hele spektakel gade te slaan, nog steeds in strijd met zichzelf of hij er nu nog van onder zou muizen of niet. Op het perron liep een zekere Wyngaerd uit Wachtebeke rond, die op een kantoor te Gent werkte, en die er nu en dan kon voor zorgen dat iemand van de lijsten werd geschrapt. Hij was dus eerder meewerkend dan collaborerend met de bezetter. Gerard kende hem niet, René wel. 'Had ik het maar eerder geweten', zei Wyngaerd tot René De la Ruelle, 'je had niet hoeven te vertrekken...'. Magere troost voor de ongeveer 600 jongens die nu naar Brussel vertrokken, waar ze rond 10 uur in de voormiddag aankwamen. Daar werden nog een aantal wagons aangekoppeld, en verder ging het nu, richting Aachen, waar ze 's avonds aankwamen, en waar ze moesten afstappen. Ze werden daar in een reusachtige kelder binnengeloodst, waar ze een grote stenen pot macaroni kregen, waarin, Gerard herinnert het zich nog goed, heel grote stukken vlees waren verwerkt. Eten was in Duitsland blijkbaar nog niet schaars op dat moment, want ze kregen ook nog een pak boterhammen met confituur. Die toestand zou wel niet blijven duren... Terwijl ze daar zaten maakten ze voor de eerste keer kennis met het luchtalarm. Ook dat zou niet de laatste keer zijn!

In het donker werden ze dan weerom op de trein gezet. Zonder ook maar één halte bolden ze de hele nacht lang, en ook bijna de hele zaterdag, tot ze eindelijk rond vijf uur in de namiddag aankwamen in het enorme station van Leipzig. Tweeëntwintig sporen lagen daar nog ongeschonden naast mekaar, op die maartse dag van 1943.

Met autobussen werden de jongens enkele kilometers verder gebracht, tot ze terecht kwamen in de dierentuin van Leipzig. Daar werden ze in groepen verdeeld door Vlamingen die in bruine uniformhemden waren gekleed, onder het toezicht van een Duitse officier. Er werd daar een toespraak gehouden, waarin er de nadruk op werd gelegd dat ze nog aan de tewerkstelling konden ontsnappen, indien ze zich meldden voor legerdienst aan het front: vechten tegen de bolsjeviëken! Tot grote ingehouden woede van Gerard en zijn gezellen, waren er toch enkele kerels die zich aanmeldden. Waarschijnlijk zullen ze er het niet beter afgebracht hebben dan degenen die bleven; hun gebeente ligt wellicht in de Russische steppe!

Terwijl de groepen werden opgesteld, kwamen daar enkele boeren en zakenmensen op hun nieuw slavenmateriaal af: de ene had vijf werkkrachten nodig, een tweede tien, enzovoort. Die mochten onmiddellijk mee, en zonder dat ze het zelf wisten, waren ze eigenlijk nog het beste af. Want, een hele groep, onder wie Gerard, werd ter plekke gelaten toen de anderen reeds op weg waren naar boerenhofsteden, kleinere ambachtsluier en dergelijke. De overblijvenden werden ten langen laatste in een boerentram met 3 wagons geperst en vervoerd naar een klein dorp, Böhlitz-Ehrenberg, waar ze werden afgeladen in een werkkamp, een 'Lager'!

Het 'Lager' bestond uit 12 barakken. Elke barak had tien kamertjes, armzalig gemeubileerd, waarin telkens 12 mensen werden 'gehuisvest'. Slapen deed men op een strozak, die men kreeg bij aankomst. Gerard verzekerde mij dat het stro niet werd ververst gedurende de 26 maanden dat hij in het kamp

doorbracht! Het stro was verworden tot een soort vuil stof, waarin de weekluizen een gastvrij verblijf vonden. De weekluizen gingen vaak op uitstap, zaten in het haar van de bewoners op alle plaatsen waar dat groeide, en vielen zelfs in de soep die hen werd bedeed en die ze soms voor een tijdje in hun kastje bewaarden.

Drie barakken waren voorbehouden voor vrouwen en meisjes, streng gescheiden van de barakken der mannen. In het kamp waren reeds vóór de aankomst van onze Belgen verscheidene andere nationaliteiten aanwezig, voornamelijk Russen en Polen.

Het 'Lager' lag op een drietal kilometer van de fabriek waar de kampbewoners aan het werk moesten. Elke dag om half vijf 's morgens opstaan, en dan naar de kantine, waar aan iedereen een half brood werd aangereikt. Daarmee moesten ze het tot 's avonds doen. Te voet naar de fabriek voor twaalf uren werk, elke dag, van maandag tot en met zaterdag. 's Avonds te voet weerom naar de barakken, waar men een 'warme maaltijd' kreeg: drie tot vier patatten in de schil, en als vlees onveranderlijk worst of 'bouletten'.

De fabriek heette 'Metallguss Gesellschaft'. Daar werden vroeger delen van kachels gegoten en geassembleerd. Nu was het bedrijf omgeschakeld voor de oorlogseconomie, en er werden nu onderdelen voor vliegtuigen gemaakt. Zonder dat Gerard het goed wist, schoof hij, bij 1200 graden Celsius, aluminium stukken voor de motoren van de fameuze 'Junkers'-vliegtuigen in de bakoven!

Het 'Lager' mogen we niet verwarren met een concentratiekamp. 's Zondags waren de 'vrijwillige' arbeiders vrij! In de voormiddag konden ze niet veel verrichten. Ze kregen dan hun rantsoenbonnetjes voor de komende week. Daarmee konden ze bij de Duitsers bijkomende voeding en andere noodzakelijke dingen kopen, natuurlijk met het verdiende geld daarbij op tafel. Gerard vertelde dat hij na 26 maanden eigenlijk geen frank (het waren eigenlijk 'Reichsmarken') heeft kunnen overhouden.

In de namiddag konden ze met de tram naar de stad. Gerard toonde mij een foto die genomen werd in de zomer van '43. Toen zagen hij en zijn makkers er nog goed uit. Dat was mede te danken aan het feit dat het thuisfront alle twee weken een pakje van 3 kilo mocht sturen. Maar dat kon niet blijven duren. Het jaar nadien werden de pakjes systematisch door de Duitsers opengebrouwen. Zij hadden ook een tekort aan alles en nog wat en pikten alles wat hen kon dienen er uit. Het werd nog erger na september 1944. België was dan reeds bevrijd door de geallieerden en van pakjes sturen kwam dus helemaal niets meer! De frontlinie lag tussen ons land en onze jongens ginder ver in Duitsland. Een foto uit het begin van '45 illustreert voldoende het verschil: dezelfde mannen uit 1943 zien er hier graatmager uit. Het is zelfs eens gebeurd dat de beruchte Leon Degrelle werd opgetrommeld om in de dierentuin van Leipzig, zichzelf in groot zwart uniform, onze Belgische jongens op te roepen om dienst te nemen in het Duitse leger tegen de 'Russen'. Veel succes had hij daar niet, hoewel hij, naar Gerard mij verzekert, in het 'Vlaams' sprak, wat ikzelf nooit vanwege Degrelle zou verwacht hebben!

Toen Gerard en zijn maats al drie of vier maanden aan het werk waren, was het hem zodanig beu en te veel geworden, dat hij er nog steeds aan dacht om er vandoor te trekken. De zondag kreeg hij geregeld bezoek van André Dieleman uit Moerbeke, die bij een boer werkte en dus zijn rantsoenbonnetjes niet zo hard nodig had. Gerard kreeg dan het overschot. Op een goeie dag vertelde André dat hij met verlof kon en dat hij... - maar zwijgen was de boodschap! - zeker niet meer terugkwam. Zoiets zette de anderen maar aan het dromen. Op een zondag, Gerard herinnert zich niet meer juist wanneer, stapten ze met enkelen op een trein die richting Westen reed, maar verkwamen ze niet. Bij controle werd hen gevraagd wat ze zo ver van het 'Lager' eigenlijk van plan waren, en ze werden dus zonder pardon teruggestuurd. Vergezeld van twee bewakers werden ze met hun drieën in het kamp gebracht, en om goed herkend te worden als recalcitranten tussen de anderen werd hun haar heel kort geknipt, tot bijna een totaal gladde kop.

Het zat Gerard dus wel hoog. Op een bepaalde morgen weigerde hij gewoon uit zijn bed te komen om naar het werk te gaan. Zijn maats, doodsbang, trachtten hem te overhalen om toch maar geen gekke streken uit te halen, maar hij hield vol. Slecht bekwam het hem. Hij werd met geweld bij kampcommandant Otto gebracht, die hem niet zacht behandelde. Maar toch probeerde Gerard het een tweede, en ook een derde keer. Dat is de laatste keer geweest. Hij werd door Otto geslagen en geschopt op plaatsen die ik hier niet nader hoef aan te duiden, en hij kreeg bovendien te horen dat zulke woelmakers als hij wel eens voor het executiepeloton konden komen.

De dagen, weken en maanden volgden mekaar tergend traag op, het werken werd steeds zwaarder om dragen, de honger werd steeds nijpender. Waar haalden onze jongens de morele kracht vandaan om toch maar te blijven volhouden? Hier en daar was toch wel een Duitser te vinden die naar de Engelse zender luisterde - op straffe van dood verboden! - omdat hij de eigen berichtgeving toch niet geloofwaardig vond, en zo kwamen de gedwongen 'vrijwilligers' toch een en ander aan de weet, ook na de septemberdagen van '44, toen nieuws uit België niet meer doorkwam.

In augustus '44 werd de fabriek waar ze werkten al tweemaal gebombardeerd. Iedereen moest naar de schuilkelders, maar Gerard en een vriend vonden het nodig om buiten, in de beschutting van een stapel rijnzand en van enkele lorries van de spoorwegen, naar het schouwtoneel te kijken. De 'Flak', Duits afweergeschut tegen vliegtuigen, werd door vrouwen bediend! De brokstukken van hun omhoog geschoten en ontplofte projectielen, schrapnels, vielen naar beneden. Maar het effect van de kettingbommen der geallieerden, die een rook met gele, blauwe en groene kleuren achterlieten, was veel indrukwekkender. Een groot deel van de fabriek werd vernield.

Vrijdag 5 december 1944: om tien na vijf 's morgens brak de hel boven Leipzig los! Het luchtalarm was bij de nadering van de geallieerde eskaders reeds van stad tot stad door de Duitsers doorgegeven, maar het doel was nù: Leipzig. Eerst werden een aantal lichtmijnen uitgeworpen om het terrein af te bakenen. De

eskaders hielden rekening met het bestaan van de kampen, want daar ging de afbakening net voorbij. Even daarna werden een massa ontplofende brisantbommen afgeworpen, en daarna kwamen de verschrikkelijke fosforbommen naar beneden. Alles brandt! Het hele bombardement heeft maar twintig minuten geduurd. Maar wat een ravage! Alles is donker, men ziet niets anders dan rook. Men ruikt niets anders dan zwavel, wat wij hier solfer noemen. Half Leipzig, het enorme station inclusief, is vernield. Iedereen die ook maar weg kan, gaat op plundertocht uit. Sommigen sleuren hele ladingen WC-potten weg. Gerard en de zijnen hebben het meer gemunt op kilo's suiker en op vliegeniers-overall's, die sterk gemaakt waren en bovendien gewatteerd, wat in de winter zeker niet te versmaden was. Gerard is trouwens later in een dergelijke overall thuis gekomen.

Het werd voor iedereen, ook voor de meeste Duitsers, duidelijk dat de kansen nu wel definitief gekeerd waren. Op woensdag 8 mei werden de arbeiders niet meer uit hun bed geroepen. Iedereen bleef binnen. In de verte hoorde men geschut en geratel van mitrailleurs. Voor ons hier was die dag al V-dag, maar ginder wisten ze nog niet dat Hitler al dood was en dat dezelfde dag de capitulatie werd getekend. Tegen de middag waren alle Duitsers uit het kamp verdwenen. Maar ze hadden ook wel alles, zeker de levensmiddelen, meegepakt. De bewoners van het kamp zochten op de mesthoop naar aardappelschillen en naar 'molsalade', om toch maar iets te eten te hebben. Dan kwamen daar eindelijk de Polen en de Canadezen op hun pantserwagens. Nadat ze daar inderhaast met een paar welgemikte tankschoten een mitrailleurnest in de watertoren onschadelijk hadden gemaakt, begon de uitdeling van chocolade en sigaretten, en van alles wat die onuitputtelijke voorraden van de zegevierende legers maar te bieden hadden.

Dat duurde zo tot de vrijdag. De Amerikanen, die intussen ook gearriveerd waren, hadden ergens een Belgische tolk opgepikt. De arbeiders, die eigenlijk gevangenen waren geweest, konden nu aan de nieuwe bezetters de namen doorgeven van die brutale Duitsers die het toch wat te bont gemaakt hadden. 'Ik kan u verzekeren', zei Gerard, 'dat Otto er niet goed van geweest is'.

De maandagmorgen verschenen daar een twintig- à dertigtal vrachtwagens. Elke wagen had twee chauffeurs, allemaal zwarte Amerikanen, die op de voorbank een vrouw in hun midden hadden. Per wagen werden ongeveer dertig man geladen met wat zij nog aan bagage hadden. Op de 18e kwamen ze in Münster aan, waar ze 'ontluisd' werden en nu geen macaroni, zoals in '43 bij de Duitsers, maar spaghetti met schapenvlees te eten kregen. Dat moest met mate gebeuren. Ook wanneer Gerard al terug thuis was, wist dokter Martens hem hier te vertellen dat het dodelijk kon zijn om zich zomaar op eten te storten nadat men zo lang in ontbering had doorgebracht.

Van Münster uit ging het met de trein, in korte trajecten met lange stilstanden tussenin, naar een noodbrug over de Rijn, en vandaar naar Maastricht, Luik en ten langen laatste Brussel, waar ze de zondagavond in een kazerne ondergebracht werden.

De maandag konden ze met de tram naar Aalst. Daar werden ze door een kolenboer met zes man meegenomen naar Gent. Van uit het station Sint-Pieters zijn ze tot in Wachtebeke geraakt - dat toen ook nog een station had! - waar de hele familie stond te wachten. Ik laat het aan uw verbeelding over om u voor te stellen wat zich daar allemaal afspeelde. Uitzinnige vreugde, tranen, vertellen, FEEST!!!

Gerard en zijn gezellen hadden maanden gedroomd over eten, goed en lekker eten. Het moest nu niet meer. Hij herinnert zich nog dat hij hier bij zijn thuiskomst een feestmaal bij een communiefeest kon meemaken: jonge bokjes, dat stond op het feestmenu... nog nooit lekkerder vlees gegeten!

Gerard had veel meegemaakt. Zijn familie, wij allemaal hier in België, ook wel een en ander. Navrant detail: pas wanneer Gerard vernam dat hier in de winter van '44-'45 vliegende bommen waren neergekomen - de beruchte V1 - realiseerde hij zich dat hij de laatste zes maanden in de fabriek ginder in Duitsland geen stukken voor Junkers meer had gemaakt, maar onderdelen van vliegende bommen die hier of in Antwerpen terechtgekomen zijn...

Wies CREVE
juni 1998

DE WABEEKSE TOALE... (een laatste vervolg???)

Geen haar op ons hoofd dat er aan heeft gedacht dat onze reeks 'Wabeekse' woorden en uitdrukkingen nu wel allemaal verschenen waren, na onze bijdrage in ons tijdschrift van het 3e kwartaal 1995. Wij weten dat we nog véél niet weten. Enkele mensen van goede wil brachten ons toch nog een en ander bij. Via de nooit volprezen PC zochten wij uit of dit toch al niet eerder werd opgenomen. Het schijnt van niet. Dus: hier zijn ze dan...

Wies CREVE
maart 1997

... en wacht niet te melden wat je daarbij zelf nog zou willen zeggen...

S **puppemie** (=pop)
S **pollenandjes** (= de kleine handjes van een kind)

S **poepescheetjes** (= de windjes (!) die kleine kinderen kunnen produceren)

A **sloapekiendsjen** doen (= gaan slapen)

S **tootsjen** (= zacht zoentje)

S **toatsjes** (= aardappelen, meestal geplet)

S **boebenondsjen** (= verkleinwoord voor hondje, "boeboe" + aanhangsel dus)

S **tiekenoane** (= haan)

S **tieltak** (= klok, horloge)

A **de voakluizen bijten** (= we zijn dringend aan slaap toe, we hebben het heel lastig om de ogen open te houden)

S **goepe** (hiermee wordt een oud zelfgemaakt muziekinstrument aangeduid, dat bestaat uit een pot met als afdekking een strak gespannen vel. Door een gat in dat vel steekt een stok, die bij het heen en weer bewegen een pompend geluid maakt)

- W **vermuiten** (= het wisselen van de jongens- naar de mannenstem)
- S **meelve** (= houtworm)
- A **ba 'k en doe** (= welnu, dat doe ik helemaal niet; hier denkt men onwillekeurig aan het West-Vlaams)
- W **klabbereren** (= klepperend geluid maken)
- S **fiekfak** (= tierelantijnen, overbodige rommel)
- S **keu** (= kudde, ordeloze troep mensen of dieren)
- A **prijselijk** (= te koop aan redelijke prijs)
- S **affetuurscheute** (letterlijk een verbastering van: een schot dat 'geavontuurd', dus geriskeerd wordt = een risicovolle onderneming, een waagstuk)
- A **geakkomodeerd** (= toegetakeld)
- S **reuve** (of: reufken): roef op een verwonding
- S **plakploastere** (= iemand die bij een bezoek niet makkelijk weg te krijgen is, of b.v. altijd als laatste aan de cafétoog blijft hangen)
- W **verboomen** (= stilaan slijten; verdriet om een overledene kan stilaan "verboomen")
- S **wijver** (= vrouwengek)
- A **alve panne** (= iemand die zich op dat bepaald moment niet helemaal in zijn sas voelt)
- S **lekstok** (= lollie, zuigsnoep voor kinderen)
- A **mallekoar de nekke afbijten** (= de onderlinge rivaliteit ten top drijven)
- A **iemand de pelle afdoen** (= iemand te vlug af zijn)
- W **ondertrekken** (= bij het kaartspel de kaarten schudden)
- S **irrewete** (= erwt)
- A **om ende weer** (= heen en terug, ook nog: eventjes)
- A **op scheut zetten** (= in beginpositie brengen, opdat naderhand alles vlot zou verlopen)
- S **daujkoolen** (= onkruid dat tientallen centimeters hoog opschiet, met zaadjes in ontelbare bolletjes bovenaan)
- A **rootsjen schuiven** (in de rij - de rotte - aanschuiven)
- A **franke muile** (= iemand die rad ter tong is, en eigenlijk dikwijls te veel zegt)
- S **dreits** (= papperige massa)
- A **gemeen slinket** ("ee" als in "beenen": gemeen vrouwmens)
- S **kladder** (= vloeiend papier, "buvard")
- W **schamoteren** (verbastering van het Franse 'escamoter', dat goochelen, doen verdwijnen, betekent)
- A **van te veurs** (= van te voren)
- W **wrikkelen** (= heen en weer bewegen)
- A **de bende van smirrop** (= vrolijke groep die samen op stap gaat)
- A **langstsjegent** (= er langsheen)
- A **in zijn oar zijn** (= in zijn nopjes zijn, er graag bij zijn)
- W **roespeteren** (verbastering van het Franse 'rous-péter' = dus tegensputteren) * * *
- A **deur zijne vlurink getorten** ("vlurink": vleugel = hij heeft zich lelijk misrekend)
- W **prijkelen** (= zich haastig, bijna gejaagd, met iets bezig houden; "ij liet em nie prijkelen" = dat moest hem geen twee keer gezegd worden)
- S **leivoort** ("oo" als in "koolen" = letterlijk: om verder te leiden, dus iets wat maar voorlopig is of geldt)
- S **seskes** (= de stuipen - bij een jong kind voornamelijk)
- S **peezen** (= in zichzelf gekeerd, schuchter persoonetje, die er dan vaak ook nog bleekjes uitziet; meestal van de vrouwelijke kunne)
- W **gebéteren** (= er iets kunnen aan doen: "ij kost da ook nie gebéteren" = dat kan men hem niet in de schoenen schuiven)
- A **ge zij de prullen nie wijs** (= je kan nooit weten!)
- W **tsjollen** (= noodgedwongen van het een naar het ander lopen om iets in orde te krijgen)
- A **'t es gelijk dat ij zijn loaste** [leste] ende oan ee (= hij is op sterven na dood; "ende" is hier 'hemd')
- A **ge moet ui nooit omkleeten** [= uitkleden] veur da ge goat sluipen (= verdeel nooit uw geld en goed voor uw dood)
- A **bal op de middag** (= precies om twaalf uur: hier is "bal" wel duidelijk een verbasterd: 'pal')
- A **dul** (= boos, waarschijnlijk een verbasterd 'dol')
- A **oorendul** (= 'hoordol', wat eigenlijk op razend hoornvee slaat, maar figuurlijk ook van mensen gezegd wordt)
- S **schoajschijtere** (= bangerd)
- A **alle oagen schudt de wind** (= 'alle hagen': bepaalde voorvallen in het leven zijn voor iedereen gelijk, hebben voor iedereen dezelfde uitwerking. Opvallend is hier wel, dat hier voor 'haag' niet het dialectwoord "wirre" wordt gebruikt; het woord "oage" wordt in het "Wabeeks" anders niet gebruikt)
- A **zoo vet of 'n slekke** (= héél gezet, moddervet)
- S **pottink** (= pudding: een duidelijke verbastering)
- A **bekeurd zijn** (= benieuwd zijn; heeft dus niets te maken met een bekeuring)
- S **tubeschijter** (= iemand die in een peloton fietsers niet meekan met de anderen. In overdrachtelijke zin dus ook wel gezegd over de zwakste in een gezelschap, of over een zwak iemand in het algemeen)
- S **tubelekker** (heeft ongeveer dezelfde betekenis als "tubeschijter". Gezien hij altijd achteraan rijdt kan hij het fietsbandje van zijn voorrijder "lekken" = likken)
- S **ne kortavven** (= typisch omvormen van het bijwoord 'kortaf' naar een substantief om het gebrek van iemand aan te duiden. Het gaat hier dus over iemand die optreedt 'kortaf', zonder veel omhaal, op het randje van het norske af)
- W **speiten** (= spatten; terwijl "speeten" spuiten betekent)
- A **mee nen snak en 'n bete** (= op zeer onvriendelijke wijze)
- A **mee 't ferset schrijven** ("ferset" is hier een verbastering van het Franse 'fourchette', eetvork. Die heeft vier tanden, en iemand die daarmee schrijft om zijn rekening aan te bieden, zal automatisch tot veel hogere bedragen komen dan de brave borst die met één puntje van een bolpen schrijft. Met de uitdrukking wordt dus een bedrieger bedoeld)
- S **kappestan** (= verbastering van het Franse 'cabestan', wat kaapstander, een soort windas of takel, betekent)
- S **galjaar** (= weerom een verbastering van het Franse woord 'gaillard', in de betekenis van 'vrolijke sloeber')
- S **kastar** (= een wel zeer speciaal iemand, die men bij ontmoeting best wel in de gaten houdt. Geen idee waar het woord vandaan komt!)
- A **kameroad schuivelink** (hiermee duidt men iemand aan die onverwacht met iets uitpakt of iets doet; hoe men ooit tot die combinatie is gekomen is mij niet duidelijk)
- A **past da mee stijve kneuten** (= het is moeilijk uit te voeren als men niet over de nodige middelen beschikt; letterlijk: met stramme vingers kan je geen delicaat werk uitvoeren)

- S uitslacht** (= het verdelen van een 'noodgeslacht' dier aan collega's-kwekers, pro rata van hun eigen aantal dieren)
- S kleeroaze** (= "kleeragie"; bedoeld wordt dus gewoon: kleding, maar dan wel van een soort die men op zijn minst eigenaardig vindt)
- A sigtent** (= een nogal ongewone vervorming met de betekenis van de beide woorden 'sinds' en 'sedert')
- S grep-oere** (= een hoertje langs de 'grep', een open straatriool dus; in het A.N. dus gewoon aangeduid als 'straatmadelief')
- A besmoasterd** (= met kleverige substantie overdekt en bevuild)
- A gesmoasterd** (= geplet; meestal gezegd van een vrucht, een peer b.v.)
- S pardessus** (= verbastering van het Franse woord 'pardessus', dat 'overjas' betekent, en hier ook in dezelfde betekenis gebruikt wordt)
- S soutien** (= duidelijke overname van het Franse 'soutien gorge', dat nu meestal als 'BH' aangeduid wordt)
- W greinzen** (met "ei" als in de Wachtebeekse uitspraak van "ei" in 'kippenei': = knarsen, zand tussen de kiezen of tussen tandwielen b.v.)
- A onder de voeten zijn** (= permanent ziek of zich toch niet helemaal in zijn sas voelen)
- S morre** (= modder)
- A slaggelings** (meestal in de uitdrukking "slaggelings omverre" waarmee men wil aanduiden dat iemand plots en languit is onderuit gegaan)
- A wie dat 't lank ee, loat 't lank ouen** (wie het lang heeft, laat het lang hangen = wie het goed heeft, wie rijk is, profiteert daarvan, laat het graag aan anderen zien)
- A snugtinks** (= 's ochtends)
- S komposieze** ('compositie' = woord dat vroeger in de lagere scholen werd gebruikt om examens, 'toetsen', aan te duiden)
- A stront, wie eet'er ui gescheten?** (= omschrijving van iemand die al te arrogant is, en toch maar uit de lagere regionen van de samenleving voortkomt)
- S djakke** (= zweep)
- S krammenoaje** (= [varkens]karbonade, wel een heel onverstaanbare verbastering voor wie ze niet kent)
- A steeg van afgoan** (letterlijk 'vertaald': stug bij de stoelgang; maar hier figuurlijk gebruikt voor iemand die niet makkelijk met geld over de brug komt)
- S tuimelperte** (= valpartij)
- S oazoard** (= verbastering van het Franse 'hasard', wat 'toeval' of ook wel 'kansspel' betekent. Iemand die denkt dus een "oazoard" te kunnen doen, is van mening dat hem een gunstig iets in de schoot zal vallen.
- S bewoaj** (= eigenlijk dus: 'bewaai'. Hiermee duidt men iets groots, iets weids aan. Als men een zaak bezoekt, en die valt veel groter uit dan verwacht, zegt men: dat was me daar nogal 'n "bewoaj")
- S reepremment** (= duidelijke verbastering van het Franse woord 'réprimande': berisping)
- S irte** (= erwt)
- S spleite** (= een spatje. "Geen spleite" betekent dus: helemaal niets)
- A ij zoe vliegen vangen mee zijn gat** (= wanneer er ook maar een minieme kans, of helemaal geen schijn van kans, bestaat dat hij profijt kan halen, dan nog zal hij het proberen)
- S mennegat** (= de oprit naar een stuk akkergrond of weide, die dus van de hoofdweg naar het perceel toegang geeft)
- S begankenesse** (= toeloop van volk bij een optocht; ook wel in overdrachtelijke zin gebruikt)
- W bassen** (in Wachtebeke steeds gebruikt voor 'blaffen')
- S kornisse** (= verbastering van het Franse woord 'corniche'; hier wordt de dakgoot bedoeld)
- S kodde** (werd in deze rubriek al eens vermeld met de betekenis van 'staart'. In Wachtebeke gebruikt men het woord ook om een lange, dunne houten staak aan te duiden: een "boonkodde" is dus een bonenstaak)
- A erdoes** (= wel zeer ondoorzichtige verbastering van de uitdrukking 'te herdoen': 'opnieuw proberen' dus)
- A ij [of: zij] eet er zijn [eur] weer in** (= dat ziet hij [zij] graag gebeuren, dat vindt hij [zij] plezierig)
- A nog moar es** (= nog maar pas, nog maar net)
- S pirche** (= verbastering van het Franse 'perche': hier wordt vooral de wip voor handboogschutters bedoeld)
- S euze** (= de brede oversteek van een dak, waaronder men in open lucht bepaalde zaken in het droge kan houden: maïs bijvoorbeeld, of een ladder en dergelijke. Een "euze" vindt men meestal aan een boerenschuur. De oorsprong van het woord is mij volslagen onduidelijk)
- S travir** (spreek de "i" heel 'dik' uit... Weerom een verbasterd Frans woord: 'travers'; men bedoelde hier gewoon een spooroverweg)
- S fluitjesmelk** (= volks woord voor afgeroomde melk)
- A op 't gescheed** ("ee" als in "beenen": hiermee duidt men de scheidingslijn tussen twee eigendommen aan)
- W verniggelen** (= zich in afwachting van iets zitten te vervelen, in een andere schitterende dialectische uitdrukking ook wel vertolkt als "zijn kas opfretten")
- A kloar opeten** (wordt gezegd als iemand iets eet, wat eigenlijk samen met iets anders moet gegeten worden, b.v. een schijfje kaas, dat tussen de boterham thuishoort: "ij eet zijne koas kloar op")
- S paruuke** (= pruik)
- A mis mee de geete** (= 'mis met de geit' = het gaat helemaal verkeerd)
- S feut** (in de betekenis van kracht, energie; "ij ee geene feut genoeg" = zijn kracht schiet te kort)
- S andzeel** (= gareel dat gebruikt wordt om makkelijker de kruiwagen te verplaatsen)
- S windei** (hier hebben we zeker twee betekenissen: 1. een ei zonder harde schaal - 2. een verwaand iemand [het woord komt niet in de Van Dale voor])
- S voaruus** (= verbastering van 'varen', de zomerse parasietplant die in en rond onze bossen welig opschiet)
- A vandewirke** (= in de verkeerde richting, helemaal fout)
- S polleken** (= verkleinwoord waarmee een 'handje' wordt bedoeld vooral bij kleuters: iemand een "polleken geven" betekent dus: een handje geven)
- S overkomste** (= aankomst van bezoekers, meestal familie)
- A 't sop es de koole nie wird** (= de zaak is het niet waard dat men er zoveel moeite voor doet)

OPSPORING VERZOCHT

Gevolg aan de reacties op het herkennen van plaatsen en personen op oude foto's in ons jaarboek 1996-97, willen we proberen nog steeds binnenkomende documenten of foto's te situeren. In geval van oplossingen en succes van deze rubriek, zullen wij dit melden in onze volgende periodieke uitgave.

Foto A:

Deze foto van onze Belgische soldaten werd indertijd (wanneer?) verzonden naar Wauters François, Molenhoek 51, Wachtebeke. Naar het schijnt zouden op deze foto meest Wachtebekenaren staan! De informatie aan Guy Trangez bezorgen a.u.b.

Foto B:

Deze foto heeft als opschrift "De verenigde vrienden van Wachtebeke 19 te Tielt 18". Dit zouden Wachtebekenaren zijn die opgeëist zijn om op het einde van de eerste wereldoorlog aan het front te werken. Mochten er personen zijn waar wij een naam kunnen op plakken kunt U dit melden aan Paul Hesters.

Foto C:

Deze foto is te situeren in dezelfde periode als de voorgaande foto. Het opschrift "Op weg naar Cortemarck" geeft aan dat deze meestal Wachtebekenaren ergens onderweg naar Kortemark op logement waren en er daar een foto is genomen. Wij zouden anders niet weten waarom er op die foto ook enkele kleine kinderen te zien zijn. Gegevens eventueel melden aan Paul Hesters.

Help ons deze foto's terug een ziel te geven en alzo ons fotoarchief te vervolledigen. Mocht uw vader, grootvader, broer een een naaste familielid op één der foto's staan kunt U van ons een copie bekomen.

INHOUDSTAFEL:

Voorwoord	Cesar David	blz. 1
Kijk op boeken		blz. 3
Staat van onze bevolking	P. Hesters	blz. 3
In 't Schuttershof bij de kinderen Vervaet	P. Hesters	blz. 5
De bange oorlogsjaren 1940-1945 - Onze jongens in Duitsland (1)	Wies Creve	blz. 9
De Wabeekse Toale... (een laatste vervolg???)	Wies Creve	blz. 12
Opsporing verzocht		blz. 15

Driemaandelijks mededelingsblad van de
Heemkundige Kring „Oud Wachtebeke”

25ste jaargang 1998 - 2de kwartaal

Afgiftekantoor: Gent X

Verantwoordelijk uitgever:
Paul HESTERS
Stationsstraat 165
9185 Wachtebeke

